

בית נאמן

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב

בשעה 20:00

יום ראשון ו' בניסן תש"ע

נושאי השיעור:

ביאורים ופירושים סביב ההגדה ובענייני פסח

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאוזז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בקו בית נאמן:
079-9270505

פשט לפני דרש

א. נאמר כמה דברים על ההגדה שעמדו עליהם המפרשים. כדאי תמיד ללמוד את אבודרהם. יש לנו בעיה בדורות האחרונים, שלומדים את הדרש לפני הפשט. הדרש נעשה להם פשט, ועל הפשט אומרים: "מה החידוש?"... אומר חכם אחד, מחבר ספר הנותן בים דרך² שדרך הבקיות והפשט עדיפה על דרך הפלפול. וסיפר: "בדידי הוה עובדא", פעם הוא שמע שיעור ארוך שאמר ראש ישיבה אחד, ואמר בו סתירה בין הראב"ד לראב"ד, ופלפל הרבה לתרץ את זה. אחרי שגמר, אמר לו: הרב, במחילה מכבודו, שני הראב"ד יש כאן. אחד בעל האשכול - הר"א אב"ד - רבנו אברהם אב בית דין, והוא חותנו של הראב"ד הידוע - רבנו אברהם בר דוד בעל ההשגות. "ולא קרב זה אל זה כל הלילה" (שמות י"ד כ"ב)... זה חתן וזה חותן. אמר לו: אם כן, מה החידוש? זה לא חידוש לתרץ ככה, כל אחד יכול לתרץ את זה... אבל כל אחד יכול לבדוק אם זה אמת או לא אמת. אין יותר טוב מהפשט. למשל, החכם שואל בהגדה: "מה העדות והחוקים והמשפטים?" ואתה עונה לו: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן". מה אתה עונה לו? "טענו בחיטין ועונוה לו בשעורים" (עיי' שבעות דף ל"ח ע"ב). מכל העדות והחוקים יש רק את זה?

ביאור "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן"

ב. אז יש פירושים בספר מקראי קודש של הגאון רבי חיים אבולעפאי, מאות פירושים יש שם. מה שאני זוכר שבחכם יש כמה עשרות פירושים, וברשע יש למעלה ממאה חמישים פירושים. אבל כולם דרך הדרש, מה הפירוש הפשוט? אני מחפש את הפשט! אז אמרו שבהגדת בריסק הוסיפו את המלה "עד" [אמור לו כהלכות הפסח עד אין מפטירין]. אבל גם בלי מלת "עד" ככה הפירוש, אתה תאמר לו את הלכות הפסח, תסביר לו כל המשניות של פסחים השייכים לפסח עד המשנה האחרונה שאומרת: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן". באמת יש עוד משנה, אבל המשנה שאחריה מדברת על קרבן פסח, וברכה של פסח פוטרת את של זבח, ובעל ההגדה היה בזמן החורבן, לכן הוא לא אמר ללמד אותו עד המשנה של "בירך את של פסח פטר את של זבח", אלא אמר רק המשנה הקודמת.

מתי היה בעל ההגדה?

ג. וראיה שהיה אחרי החורבן, כי במשנה (פסחים דף קט"ז ע"א) יש ארבע קושיות שונות ממה שכתוב בהגדה. יש שם קושיא שחסרה בהגדה, ויש קושיא בהגדה שחסרה במשנה. במשנה כתוב "בסבל הלילות אנחנו אוכלים בשר צלי שלוק ומבושל, והלילה הזה כולו צלי". למה בעל ההגדה השמיט אותה? כי אחרי החורבן לא אוכלים צלי בליל פסח³, ולעומת זה במשנה לא כתוב את השאלה של מסובין, כי בזמן המשנה כל השנה אכלו מסובין⁴. המשנה בברכות (דף מ"ב ע"ב) אומרת "הסבו אחד מברך לכולם", תמיד הם היו מסובין, ממילא השאלה הזאת לא יכולה להיות, אבל בזמן בעל ההגדה הפסיקו כבר להסב, לכן הוא אמר שאוכלים כל הזמן "בין יושבין ובין מסובין". ככה

1. שיעור זה נבסר ע"י מרן רבנו שליט"א ביום ראשון ו' בניסן תש"ע בין מנחה לערבית בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח", ובו ביאר במתיקות כדרכו בקודש כמה קטעים מההגדה. יצוין שבספרו על ההגדה "ה' נס" (חלק ראשון) באו עוד ביאורים רבים ונפלאים כפליים לתושיה, והמעייין ירוה צמאנו משם, נפשי רויה המערכת.
2. התחם הזה כתב עשרות ספרים, חי משונים ושתיים שנה, ואת הספר הזה כתב בגיל שבע עשרה.
3. יש מקומות שנוהגים לאכול, וזה לא כל כך טוב. אם תאכל צלי, כאילו אתה עושה אותו קרבן פסח. וגם אלה שאוכלים צלי, אוכלים גם שלוק וגם מבושל.
4. אם אתה מזמין מאה איש, צריך להיות בשבילם אולם ענק, כל אחד והמטה שלו ויושבים שם בהסיכה... אובמה (הבן בליעל הזה) באמצע, ויושבים אחד מימין ואחד משמאל, רם עמנואל ואכסרס, שלושה שוטים שבעולם... וכאשר רוצה לדבר הנכבד ביותר יפנה ימינה, וזה שמאלה. יש גמור ארוכה (בברכות דף מ"ו ע"ב) איך תסמיני האכילה של הפרסיום. כל אחד והמטה שלו. לא חבל על השגעון הזה? מה! אתה עושים? שעה וחצי בשביל לאכול!... קום. מה יש לכם?

אומר הגר"א (כפי' על ההגדה).

היסבה בזמן הזה

ד. לכאורה אם כן זו קושיא על ראב"ה שאומר (סי' תקכ"ה) שבזמן הזה לא צריך הסיבה, כי לא רגילים להסב, הנה בעל ההגדה אומר מפורש שאפילו בזמן הזה שאוכלים פעם יושבים ופעם מסובין, "הלילה הזה כולנו מסובין", שמע מינה שצריך הסיבה גם עכשיו? התשובה היא שבזמן בעל ההגדה עדיין הייתה הסיבה. זה לא היה ב"מכה אחת", כולם היו מסובין, והתחילו כולם לשבת. אלא בהתחלה כולם היו מסובין, אחר כך המסובין היו האנשים המכובדים, אחר כך היו מסובין בשעת הצורך, אחר כך הפסיקו כולם, והיום אוכלים עומדים... כמה שהרמב"ם אומר (פ"ד מהלכות דעות ה"ג, ועיי' בהערות והארות מרן שליט"א לבא"ח ש"ב פרשת בראשית אות כ"ט) שלא יאכל מעומד ולא ישתה מעומד, אוכלים מעומד וחוטפים, "חטוף ואכול חטוף ושתה"⁵ (עריכו דף נ"ד ע"א)... לכן זו הוכחה שבעל ההגדה היה אחרי החורבן. גם דברים שאתה רואה כאילו סתירה, זה לא סתירה, זה לפני החורבן וזה אחרי החורבן, לכן בעל ההגדה השמיט את המשנה של זבח ופסח.

"די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים"?

ה. "ה' לאחמא עניא די אכלו אבהתנא". האבודרהם מביא קושיא עצומה, והתירוצ' דרך דרש, והוא מייחס את התירוצ' לאבן עזרא. אבל אבן עזרא רחוק מתירוצים כאלה... אבן עזרא מפרש פשט⁶. שאל האבודרהם איך אנו אומרים "די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים", הרי אבותינו לא אכלו מצות במצרים, "ויאצו את הבצק אשר הוציאו ממצרים, עוגות מצות כי לא חמץ", כי גורשו ממצרים, ולא יכלו להתממה, וגם צידה לא עשו להם" (שמות י"ב ט"ז), אם כן אכלו את המצה אחרי שיצאו, איך אתה אומר "די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים"? ותירץ רבי יוסף האזובי, שהאבן עזרא (או בשם האבן עזרא, יש כנראה גרסאות שונות) היה שבו בהודו, (וזה גם כן פלא, מעולם לא שמענו שהאבן עזרא היה בהודו, קל וחומר שהיה שבו בהודו לא שמענו, רבי יוסף האזובי הוא חי בזמן הרשב"א, מאה וחמשים שנה אחרי שנפטר אבן עזרא, קשה לומר את זה, אלא אם כן ראה בספריו, ולא ראינו דבר כזה)⁷, ולא

5. הרב עובדיה (ישיבה) מתאר את זה, אומר: היום אוכלים מהר, אדם אוכל מהר, חי מהר ומת מהר... פעם היה שלוח, עד שהאוכל התבשל שמונה שעות על הכירה. כידה גרופה וקטומה, אינה גרופה וקטומה. ואם שמת שם חתיכה לחם, מסיח דעתו עד למחר. היום אין דבר כזה. אלא רק מתחין כמה דקות.

6. מי שילמד את דרכו בפירוש התורה, יראה שהוא פשטן. חוץ ממקומות שתלויים בהלכה שאפשר אויל לא להתחייס אליהם, יש אומרים שהוא לא כתב אותם, ותלמידיו כתבו את זה. אבל כשהוא מפרש כל פסוקים שאינם קשורים בהלכה, זה הפשט הפשוט. ישר כמו פלם. מי שרוצה ללמוד פשט בגמרא, שילמד אבן עזרא. מי שרוצה ללמוד פשט בעיון, ילמד מהר"ם שיף. מהר"ם שיף שפתו קשה מאד. האבן עזרא יש לו מאה מפרשים, ומהר"ם שיף מה יש לו? רק בעל הביאור הזה...

7. רבי יוסף האזובי זה חכם שכתב שי' "קצת כסף". פעם היו הבלבלי בקאים בו בעל פה, הדפיסו אותו בנפלאים מעשיך מהדורא ראשונה, ויש היום צילום של אותה מהדורא. "נפלאים מעשיך" זה ליקוט של מאה ששים וארבעה סיפורים ("מעשיות", ככה קוראים להם) שכתב רבי יוסף חיים. העורך הרב רבי בן ציון מרדכי חזן עשה "נפלאים מעשיך" לחוד, "ומשל נמשל" לחוד. הוא חשב שמעשיות זה מה שיהיו, ומשלים זה משל בעלמא. אבל למעשה הרבה מעשיות לא היו... רבי יוסף חיים מציא אותם כמו עשושה רבי יעקב מדובנא, הוא כותב "נראה לי" בסעיף דשמיא מעשה. "נראה לי" מעשה בסעיף דשמיא? "היה או לא היה? מה זה?" בסעיף דשמיא? "היה מעשה או לא היה מעשה? אלא הוא המציא אותו. ויש הרבה פעמים דברים שקשה להבין שהיו במציאות. כמו הסיפור הידוע שלו בספרו חסדי אבות פ"ב משנה א' (שסיפר אותו חבשה שיהיה בריא לפני שבועיים) שהייתה אשה אחת בזמן שלמה המלך שהייתה עושה עיסה, בא עני ונתנה לו את הלחם. עשתה עוד פעם עיסה אחרת, בא עני שני ונתנה לו. עשתה עיסה שלישית, ונתנה אותו לעני שלישי. נשאר לה קצת בצק, אחרי שעשתה עיסה רביעית לאכול אותה, פתאום בא רוח והעפיה העיסה. הלכה לחכמים ואמרה: זה שכרי שעשית מצות צדקה שלש פעמים! אין לי מה לאכול. אמרו לו: תחכי ונראה. פתאום הגיעו אנשים ואמרו שהיו בספינה, והייתה סעודה גדולה מאד, והיה חור בספינה, וכמעט עמדו כולם לטבוע, והם נדדו שאם ה' יעשה אתם נס ויגיעו לחוף מבטחים, יתנו מעשר מכל כספם לצדקה. והם לא יודעים איך, אבל פתאום שקטה הסעודה והחור נסתם. אמרו הרבנים: לא יכול להיות, איך החור הזה נסתם? איך זה יכול להיות? תבדוק איך הוא נסתם? מצאו שם חתיכת בצק בתוך שק שסתמה את החור. הביאו את השק הזה, והאשה אמרה: זה הבצק שלי. והנה שהבצק עק מבית האשה, שיעוף, אבל שיעוף בדיק למקומו, יכנס מחדש לספינה, ויסתם את החור הזה בדיק? זה דבר שקשה להעלות על הדעת. ולא נמצא נדל לספור הזה בשום מקום.

חייגו כעת
08-6727523
או בהודעה
ובעמודות נדרים פלוס

קמחא דפסחא
בממלכת התורה והחסד "חכמת רחמים"

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	17:21 18:33 19:14	
ת"א:	17:38 18:35 19:12	
חיפה:	17:38 18:35 19:11	
ב"ש:	17:38 18:34 19:11	

מצה ענייה

ח. יש שאלה של הרשב"ץ (שו"ת ח"ב סי' רמ"ו) - שי לו פירוש על ההגדה, והפירושים של הראשונים מצטיינים בפשטות, הוא אומר יש אומרים שזו טעות לומר "לחמא ענייא", אלא "לחמא דעניותא" צריך לומר. כי "לחמא ענייא" משמע שהלחם בעצמו עניי, וכי הלחם עניי? הלחם הוא לא עניי, בני אדם עניים, לא הלחם. אז אמרו לומר "לחמא עניינא". והוא אמר לא נכון, אם באת לומר לחם עניי, התרגום של "עניי" זה עניינא, נגיד "לחמא דעניותא"? נגיה יותר מדאי. **אלא כמו שאומרים חכמים "מצה עשירה", אז גם "מצה ענייה", הלחם הזה הוא עניי, למה נקרא ככה? כי אין בו שום דבר, רק קמח ומים בלבד.** אין בו שום תוספת ושום תערובת, "לחמא ענייא", הלחם עניי. הפסוק אמר (דברים ט"ז ג') לחם עניי, כמו שעני לוקח פרוסה (ככה למדו חכמים בפסחים דף קט"ז ע"א), ככה גם המצה, אבל גם הלחם בעצמו עניי. אין בו שום דבר. היום אומרים שבחלם שלנו שקונים בשוק יש בו מאה רכיבים, כל מיני דברים, לכן איננו בריא כמו שהיה פעם. **הלחם הבריא ביותר הוא כמו שאומרים הרמב"ם שלא הורידו ממנו הסוכין.**

"כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח"

ט. "כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח". מה הכפל הזה? זה לא סתם. אלא מי שהוא רעב יבוא ויאכל מיד, ניתן לו אוזר או יחכה, אחר כך יישא עד סוף ההגדה והבטן שלו מקרקרת... אלא תן לו מיד. "כל דצריך" - שיש לו מה לאכול, אבל הוא צריך את הדברים של הסדר, "ייתי ויפסח". מה זה ויפסח? לא הכוונה קרבן פסח, אין קרבן פסח בזמן המגיד, אלא "ויפסח" הכוונה יעשה סדר של ליל פסח. **ולמה זה נאמר בארמית? כי ככה היו מזמנים [בשפת העם אז].** לא היה אז קמחא דפסחא, אני לא יודע למה כתבו בלוח השנה שלנו [התש"ע] שהנהגתו מלי התלמוד היה לחלק קמחא דפסחא, איפה מצאו את זה בימי התלמוד? זה לא כתוב. אפילו מישהו שלח לי מכתב, אמר לי: הרמ"א הביא את זה (סי' תכ"ט ס"א), אבל אני ספרדי, אני לא חייב בזה. אמרתי לו: תשמע, ככה נהגו, תבדוק בספרי חכמי הספרדים ותראה שנתנו כולם קמחא דפסחא. אין לי כוח לבדוק לך, אבל תיקח את המחשב ותלחץ עליו "קמחא דפסחא" ותמצא מסתמא מסלונים ומכל הספרים, כולם מביאים את זה, הרמ"א לא כתב, וכבר נהגו בזה מדורות. אבל בזמן התלמוד לא נשמע כדבר הזה [אלא שמוה"ר נר"ו הביא בספרו ה' נסי ח"ב (עמ' כ"ז) ש"כ"ה בתלמוד ירושלמי והביא המ"ב ס' תכ"ט סק"ג], אלא מי שהוא עני בא ודופק, ואומרים לו: "ברוך הבא". ככה היו עושים.

"השתא הכא"

י. "השתא הכא", בכל הספרים כתוב "השתא" בדגש. ומורי ורבי בדקדוק **רבי דוד ברדא ע"ה** אמר פעם **לאבא ע"ה**¹⁰ דבר מאד נכון, והתברר שככה גירסת הרמב"ם, וככה הגירסא האמתית - "הא שתא". כשאתה עושה אותה בדגש, משמע שאתה עושה את הה"א כמו ה"א הידיעה, ובארמית אין ה"א הידיעה, בארמית במקום ה"א הידיעה עושים אל"ף בסוף המלה, כמו "די **בארמא** הדין ודי בא אתר ואתר", "באתרא" - במקום הידוע, במקום הזה. ואילו "אתר ואתר" - זה לא ידוע, כל מקום ומקום. מה זה הה"א הזאת של "השתא"? אלא הה"א הזאת היא מלה בפני עצמה - "הא שתא" - זאת השנה, אנחנו כאן הא שתא. הרמב"ם כותב בנוסח ההגדה שתי מלים, "הא" ו"השתא" לבד. ואפילו אם נעשה מלה אחת כי לא נרצה לשנות מהספרים, אבל "השתא" הה"א בקמץ והש"י בלי דגש, זאת השנה אנחנו כאן, ושנה הבאה בארעא דישאל.

ארץ ישראל ואמריקה שלנו

יא. עם ישראל במשך אלפיים שנה כמעט, לא שכח את ארץ ישראל. יבוא הן בליעל הזה [אובמה] ויאמר על ירושלים שהוא שליט עליה? אתם יודעים שאמריקה שהוא יושב בה היא שלנו, לא שלו. אתם יודעים מי גילה את אמריקה? לא היה אותה **יהודי אנוס**, ועל פי מה גילה את אמריקה? על פי לוחות שכתב אותם **חכם יהודי ספרדי** - רבי אברהם זכות. הלך קולומבוס למלך ספרד ואמר לו: על פי הלוחות שכתב הגאון הזה¹¹, משמע שיש מדינות רחוקות מאתנו, אתה מרשה לנו ללכת לשם? ישבו החכמים ויועצו וזרש אשתו (אשתו הייתה כמו זרש - מרשעת... היא שיגרשה את היהודים מספרד), והחליטו שבאמת מי מדינות מעבר לים צריך לגלות אותם. נתנו לו מאה מאה, והוא כתב ומלא, והולכו והלכו שמונים ותשעים יום, ולא רואים כלום. יום אחד אמרו לו: תשמע, סופם כולם לטבוע בים, אין מה לעשות, אבל אתה ראש הפרוענות, אתה הראשון! והוא התחנן לפניכם בדמעות שלישי: "תנו לי עוד שלושה ימים", "נסתדר לאט לאט", "נראה", "נעשה קיצוב", "נעשה צנע". הסכימו לו. ביום השלישי בערב ריש אש, שמח, או, שי בני אדם. איזו שמחה היתה, המצא שם אינדיאנים, והם גילו להם שיש להם מסורות מדוריות שגוע עם מרחוק ויכבשו את המדינה כולה. **אז אמריקה שאתה מתפאר בה, גילה אותה יהודי על פי לוחות של יהודי. חצי אמריקה שייכת לנו, אל תבנה שם... אתה תגיד לנו מה לבנות? מי אתה בכלל? אז "לשנה הבאה בארעא דישאל".** עם ישראל מעולם לא שכח את ארץ ישראל, הזכיר אותה בברכת המזון, הזכיר אותה בתפלה חמש פעמים לפחות, ואולי עשר פעמים, "לשנה הבאה בירושלים". אחר כך אומרים: "הא שתא הכא עבדי" - אמנם אנחנו בארץ ישראל, אבל אנחנו עבדים, "עבדים היינו לפרעה", "לשנה הבאה בארעא דישאל בני חורין", יבוא המשיח במהרה בימינו, ויגאל אותנו בארץ ישראל, כולנו בני חורין. ברוך ה' לעולם ואמן.

10. הוא היה תלמיד של אבא, אבל בדקדוק היה נפלא. לפעמים היה מתווכח עם אבא באיזה דבר, פעם אבא אמר: "אופק". אומרים "אופק" מערב או מזרח, אבל אבא אמר "אופק". אמר לו: רבי, לא אומרים אופק, אומרים אופק. כמו: כותל, אופק, עומק. אבא הסתכל עליו ואמר לו: אין עוד מלה שמשקלה כמו אופק? אמר לו: יש. לול. אמר לו אבא: אם כן מופק, די. אבא הרגיש בדבריו שהוא יודע שיש משהו ליישב את המלה... למעשה, יותר נכון לומר אופק, אבל בערבית - המלה הזאת מקורה בערבית - אומרים "פאק". לכן כנראה בחוץ לארץ היו אומרים אופק, אבל מה שרגילים זה לומר אופק.

11. הוא היה תוכן ואסטרטג, היה בעל זיכרון ארוך שאין כמוהו. והוא כתב בספרו - לא פחות ולא יותר - "עלי נאמר" (דברים ו', ד'). עיין שבת דף ע"ה ע"א) **כי היא הכמתכם ובינתכם לעיני העמים**. למה כתב "עלי נאמר"? כי באוניברסיטאות בספרד לפני הגירוש היו לומדים גוים - הם ותלמידיהם - בספרים שלו, והכל מדויק.

היו נותנים להם לאכול לחם רגיל. למה? כי לחם רגיל מתעכל מהר, ואז הם רעבים שוב, ומבקשים: תביא מהר לחם, עוד לחם. לכן נותנים להם רק מצות, המצה לא מתעכלת מהר, זה פחות אוכל. אז הוא מתוך בזה שאבותינו בארעא דמצרים אכלו לחמא ענייא, כי נתנו להם כל הזמן מצות.

הביאור הפשוט

ו. אבל מחילה מכבודו, המצה היא לא משיביעה כלל. היום יודעים שאם תאכל מצה אחת ושתיים ושלוש וארבע, היא משמינה, מעלה את הסוכר ולא משיביעה. הביאו לי "המודיע" ביום ששי, וכתבו שם: אז תאכלו הרבה מצות, מה יצא לכם מזה? שום דבר, רק תשמנו ותעלו את הסכר. תאכלו ותאכלו ותאכלו ולא תשבעו" (ויקרא כ"ו, כ"ז). תיקח צית וכביצה, מספיק. אז אם היו נותנים לשבויים ככה, מוזר הדבר הזה, אם היה להם מצות כאלה, היו עוד רעבים, יאמרו: "תביאו עוד", "תביאו עוד". **הפירוש הפשוט של הדברים אין כמוהו** - אבותינו אכלו בלילה הזה בליל חמשה עשר בניסן לחמא ענייא! "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו" (שמות י"ב, כ). לא צריך לא שבויים בהודו, ולא תירוצים כאלה. אין יותר טוב מהפשוט.

"הא"

ז. "הא לחמא ענייא" הכוונה זה הלחם. והיו חכמים שאמרו: אין תאמר שזה הלחם? אם אכלו אותו, אז לא יכול להיות שהוא נשאר עוד פעם. אכלו אותו ועוד פעם חזר אלינו? אז עשו זה, מה? יש מי שהגיה: **"הא לחמא ענייא"**. הרי לחם עניי, לא "הא" אלא "הרי" לא לחם עניי. יש מי שהגיה **"כהא לחמא ענייא"**. האשכנזים גורסים "כהא", לא כולם גורסים, אבל חלק גדול גורסים "כהא"¹². והיא באה לתרץ מה זה "די אכלו", אכלו כמו זה, לא את זה ממש. הלחם ההוא כבר נאכל, והגירסא "הא" גם כן כנראה באה לומר את זה. **רק שגירסת "הא" יש עוד הסבר על פי הקבלה**. **אבל על פי הפשוט יותר נכון "הא"**. והקושיא שכבר נאכל, יש לה תירוץ. לכן אנתנו אומרים מעל אחת "הא", אמנם בחוץ לא נאכל "הא" לא אמרנו "הא", אלא "הא". אבל כיון שהרבה מחזיק ברכה מביא את זה, ובן איש חי (ש"א פרשת צו אות ל"ג) ממליץ על זה, אומרים פעמיים "הא" ופעם אחת "הא". הרי מסובבים את הקערה על ראש המסובים כמה פעמים, ואחר כך מי שמיס מסובבים עליו, ואחר כך הולכים לנשים לסובב עליהם, אז פעם אחת נאמר "הא" לצאת ידי חובת הבן איש חי. אבל הפשוט הפשוט הוא "הא", אין ביטוי כזה "הא לחמא ענייא", בגמרא כשכתוב "הא" כתוב ביד" - "הילך מצה והילך חמץ" (סוכה דף ג"ה ע"ב). "הא" זה "הא", ככה פשוט. ואם תאמר לי: אם אכלו אבותינו אם כן אין עוד פעם חוזר וניעור? התשובה פשוטה מאד, מצאנו כזה בתורה, כתוב במן: "למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר... קח צנצנת אחת ותן שמו מלוא העומר מאין" (שמות ט"ו, ל"ב-ל"ג), את הלחם שהאכלתי כבר אכלתם, אין יראו אותו בדורות הבאים? אלא הכוונה אותו סוג ואותו לחם, אז גם פה "הא לחמא ענייא" - זה הלחם עניי שאכלו אבותינו.

לא היה היסטוריה. הוא לא כתוב. מאיפה מצא רבי יוסף חיים אותו? אלא בשביל להשיעם לשומעים שמי עושה צדקה כמה נסים נעשים לו, צייר את המעשה הזה. יש הרבה נסים שנעשים מהצדקה, לא רק זה, אבל את העצירה הזה למה להעלות אותו על הדעת. אז שם בהקדמה של נפלאים מעשים, הביאו מאה ושלושים בתים של קערת כסף של רבי יוסף האזובי. הן את התחנן, הוא כותב שם "כאברהם ושרה", אבל יכול להיות שזה סתם, הוא כתב "ה' ישים חלקכם כמו אברהם ושרה", אבל יתכן שזה בשביל החרוז, ומה שמו לא ידוע. אז הוא כתב שיש בו מאה ושלושים בתים. קרא לו "קערת כסף", ועשה לו הקדמה, אמר: השיר הזה שזה יותר מזה, יותר ממרגליות, יותר מאופיר, ולמה קראתי לו קערת כסף? כי יש בו מאה ושלושים בתים כמו "קערת כסף אחת שלושים ומאה משקלה" (במדבר ז', י"ג). ובשיר הזה כנראה היו בקיאים בבבל, פעם כתבו בספר הקהילה לא בכל ערב יצחק כדורי: "הבחור יצחק כדורי דיבא (זה כינוי המשפחה שלו), **ארי הלב ומתארי שנועל**". מה זה? אף אחד לא מבין, מעתיקים את זה כמו תוכי... "ארי הלב ומתארי כשועל" זה ביטוי שלקוח משם. המשורר כותב על עצמו: לבי כמו אריה, אבל הוא עניו כמו שועל, יש בו כמה דברי מוסר מתוקים. **זה** כל מצא חן בעיני הרב חיד"א השיר הזה, יש אומרים שרמת השיר היא לא ברמה גבוהה, אבל לדעתי לא כל נכון, מי שיראה אותו יראה את המשקל, לא ודאי ודאי תנועות יתד ושתי ונועות. והחיד"א אמר (שה"ג בעריכ') כל כך מצא חן בעיני דבריו, ורציתי לאכול הקערה. אין אמר הרב חיד"א? "**ובעניא למיכא צעא אבתרה**". יש גמרא במגילה (דף י"ז ע"ב) שפעם אביי שהיה עני, היה בבית דודו רבא, אבל מה שאכל ביום פורים, ואחר כך הלך לבית חותנו (כבר היה לו "וורט", הוא התארס), הביאו לו ששים מאכלים שעשויים מכל מיני תאנים ומכל מיני דברים, ודואה את עצמו שהוא באמת רעב. הוא חשב שהוא שבע, והוא רעב, ואכל ואכל עד שרצה לאכול את הלחם - "בעניא למיכא צעא". ("למיכא" זה לכסוס, כמו "למיכא" - לבזוז. למיכא ה"פ בדגש, במקום למכסס). היתכן כדבר הזה? אז מהרש"א אומר שהיו צלחות מסוכות. מה שעושים היום צלחות מסוכות, מצאו להם רמז בגמרא בזמן אביי. והרב חיד"א השתמש בזה על השיר "קערת כסף" של רבי יוסף האזובי.

8. אמרו לו **המגיד ממוזרשט**, שהבן שלו היה כמו מלאך - **רבי אברהם מלה המלאך**, אבל מלאך לא חי הרבה. נפטר המגיד ממוזרשט בשנת תקל"ב (זה אותו יום שיצא התלמיד שלו רבי שניאור זלמן לחירות - י"ט בכסליו, עשרים ושש שנה לאחר מכן בשנת תקנ"ט באותו היום), ובנו רבי אברהם חי אחריו כמה שנים. הוא היה פרוש מהעולם, היה כזה מלאך. ולרבי אברהם המלאך עשו חדר לבד, הוא לא אוכל עם כולם, עושה סדר לבד. המגיד שאל: איפה שניאור? (ככה השפה של היום), איפה הבן שלי עומד? אמרו לו שהוא לוקח את הכיזת מצה. ואומר "כהא", "כהא", "כהא לחמא ענייא". ואחרי שעה עוד פעם: "כהא לחמא ענייא". מתי יגמור? אחרי פסח? כזה כזה. אז מהסיפור הזה למדתי שהם אומרים "כהא". ורבי חיים מוולאז'ין בכלל החסידות המפורסות הזאת, הוא רמז את הדברים בספרו (נפש החיים שער ד' פ"ה). מי שקורא לא יבין מה הוא אומר. הוא אומר אדם שיושב בליל פסח בזמן בית המקדש, ויקרא שער הכוונות וידע את כל הכוונות של קרבן פסח, ולא יאכל כלום מקרבן פסח עד שיעבור הילה, הוא חייב כרת, אין מה לעשות, ואילו אדם שאכל קרבן פסח אכילה גסה, בלי כוונות ובל שום דבר, רק אכילה גסה באופן מסויים, על השוכב אפילו שאין לו חשק באכילה אבל יש לו עוד קצת טעם, הוא קיים את המצוה. **לכן כשאתה רוצה לעשות את כל החסידות, זה לא על חשבון המצוה. המצוה צריכה להיות בדיוק בזמן.** על המצוה על החסידים בזמנו שהם מתפללים אחרי הזמן. אז ככה עושים.

9. אומר הבן איש חי (ש"א פרשת צו אות ל"ג) שכאשר הוא אירם את חצי מצה הזאת, יכוון שזה כנגד המלכות, מי שיקרא את התפלות שלו, יראה שהוא אומר "**וחלקה' הרומו מלכות ישאר בין שתי השלמות, ככתוב** (משלי ג, י"ט) **ה' בכחמה יסד ארץ**". מה הוא מדבר? חכמה זו המצה הגדולה - המצה העליונה, חכמה בינה ודעת. הבינה הזאת זו אמא, האמא יש לה שני ילדים - "דל" ו"ויל", הווי"ו של האפיקומן - צפון עד שיגיע זמנו, ואילו הדל"ת זו המלכות, והמלכות נקראת ארץ. "בתכחמה יסד ארץ". על ידי המצה שהיא חכמה יסד ארץ. כשאתה לוקח את חצי המצה הקטנה, הגדולה זו המלכות, הגדולה הזאת היא "אחמא" (אחמא זה כנגד ה' אחרונה של שם הויה", לכן גורסים שהם לחמא ענייא. זה מובא במחזיק ברכה (סי' תע"ג סק"ו) בשם המקובלים. וכן מושם בשער הכוונות (דף פ"ג ע"ב).

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחי' בת הרבנית **אסתר** (זיה) **לויזה ע"ה**.

לע"נ אבי הישיבה הר"צ **רבי בנימין הכהן רבי מברכה זצ"ל**.

השבו מסר את השיעור הגאון הגדול רבי יעקב כהן שליט"א ראש כולל "פקודת אלעזר" - אלעד

תשחית. **חליה וחס!** מה שייך להגיד בל תשחית? יש כאן מצוה של התורה "תשביתו שאור מבתיכם" (שמות י"ב ט"ו). התורה אומרת להשבית את החמץ, להשבית פירוש לכלות אותו, או לשרוף או לזרוק לים, כמו שכתוב בשלחן ערוך (סי' תמ"ה) איך משביתים את החמץ, לא שייך להגיד פה בל תשחית.

ו. וחזק מזה שהמכירה נתקנה רק מפני הדוחק, יש עוד עיקולי ופשוטי במכירת חמץ. למה? בשולחן ערוך (מורן ראש הישיבה העתיק את הדברים בצורה מאד יפה ומסודרת בספר ה' נסי' ח"ב בפרק ח') בסימן תמ"ח (ס"ג) הוא כותב ככה: "ואם מכרו או נתנו לגוי (בתורת מתנה) שמחוץ לבית", מורן מדגיש גוי שמחוץ לבית, והכוונה שיוציא גוי את החמץ חוץ לבית. כך מסביר המשנה ברורה (ס"ק י"ב). זאת אומרת, יכול להיות גוי שהוא בבית שלך והוא עובד אצלך, אבל העיקר הוא שהחמץ שאתה מוכר לגוי, לא ייאר בבית שלך, אלא יוציא אותו מחוץ לבית שלך. ומורן ממשיך ואומר: "אף על פי שישאל מכרו לגוי, ויודע בו שלא יגע בו כלל, מותר". המשנה ברורה שם מביא דברי כמה אחרונים שמסבירים למה צריך שהגוי יוציא את החמץ מחוץ לבית. מה הענין? הרי יש לנו הלכה (סי' תמ"ט) שאם גוי מפקיד אצל היהודי חמץ, והוא מבקש ממנו תשמו לי עליו, הוא לא נותן לו אותו במתנה, אלא זה פיקדון. מותר להשאיר את החמץ הזה בבית. אני לא אחראי על החמץ של הגוי, אני רק שומר עליו. אמנם צריך לשים מחיצה עשרה טפחים, לייחד לו מקום, כדי שלא יכשל בו בטעות. אבל אין פה איסור של "לא ייראה לך חמץ ולא ייראה לך שאור" (שמות י"ג ד'), כי אמרו חכמים (פסחים דף ה' ע"ב): כתוב "לא ייראה לך" - שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים. מה זה של אחרים? של גוים. חמץ של גוי אין איסור שיישאר ברשותך, זה לא שלך. רק תעשה מחיצה עשרה טפחים, סימן כזה כדי שלא תיכשל. אם כן, למה במכירת חמץ צריך להוציא את החמץ חוץ לבית? אז מביא המשנה ברורה לה זה שני טעמים. **טעם ראשון**, כיון שאנחנו יודעים שהגוי באמת לא עומד לאכול את החמץ הזה. כל המכירה הזאת, עושים אותה רק בשביל להינצל מאיסור של חמץ בפסח. אז אם אתה תשאיר את החמץ בבית, זה נראה כחמצו של ישראל. "מיחזי כחמצו של ישראל". אם זה היה חמץ של גוי ממש, והוא מבקש ממך: "תשמו לי עליו". אז בסדר, כולם יודעים שזה חמץ של גוי, עיקרו של גוי, והוא עתיד אחר כך לקחת אותו, אז אין בעיה שהחמץ יישאר בבית שלך לא תעשה לו היכר של מחיצה כמו שאמרנו. אבל כאן זה חמץ שלך, אתה מוכר אותו לגוי, וכולנו יודעים שאתה עתיד לחזור ולקנות את זה מהגוי. נכון שהמכירה מבחינת ההלכה היא תופסת. עשינו מכירה או מתנה כדת וכדין, עשינו את הכל, אבל מיחזי הדבר כחמצו של ישראל, ולכן אמרו להוציא את החמץ מחוץ הבית. זה טעם ראשון.

ז. **טעם שני של המשנה ברורה** הוא שאם תשאיר את החמץ בבית, יש חשש שמא תבוא להיכשל ולאכול ממנו. הרי למה אמרו חכמים שלא מספיק לעשות ביטול, והרי מן התורה נאמר "תשביתו שאור מבתיכם". מספיק ביטול. כל חיוב דיוקא לשרוף את החמץ, אלא להשבית אותו. יש דרך להשבית אותו על ידי שאתה מבער אותו מהעולם, אבל יש אפשרות אחרת מן התורה, והיא שאתה אומר "כל חמירא דאיכא ברשותי... ליבטיל ולהוי כעפרא דארעא". מן התורה אתה לא עובר כבר על "כל יראה וכל ימצא", על ידי הביטול זה מספיק. אבל חכמים אמרו שזה לא מספיק. חוץ מהביטול צריך גם לבדוק ולראות שהחמץ שאתה מביא. ולמה? הגמרא בפסחים (דף י"ב ע"ב) אומרת, שמא ימצא גלוסקה נאה בפסח, ובטעות יבוא לאכול ממנה, ואז חלילה יעבור על איסור כרת. **לכן אסור לנו להשאיר בבית חמץ**. עכשיו כשאתה מוכר את החמץ לגוי - אומר המשנה ברורה - יש חשש שמא תאכל ממנו. מחיצה עשרה טפחים זה לא מספיק, אולי לא תשים לב. מתי מספיקה מחיצה עשרה טפחים? דוקא בחמץ שעיקרו של שלך. אתה יודע שזה לא שלך, ואתה לא תבוא לאכול ממנו אם יש לך מחיצה, אתה זוכר ואתה יודע שזה לא שלך. **אבל חמץ שאתה יודע שהוא שלך, ובסופו של דבר אחרי פסח זה יחזור אליך, כאן יש חשש יותר גדול שאתה תיכשל בטעות**, ולכן אמרו להוציא את החמץ חוץ לבית.

ח. ובאמת, הרבה אנשים סומכים על מכירת חמץ, ומשאירים חמץ בבית בתוך המגירות לפעמים, והיו כמה פעמים סיפורים של מכשולים. **מורן ראש הישיבה בעצמו סיפר בשנים שעברו** (אני זוכר כמה פעמים שהוא סיפר את זה) שאנשים באים אחרי פסח או בתוך פסח, ומבקשים תיקון על מה שהם בטעות אכלו חמץ בפסח. סיפורו שהיה משפחה אחת של חרדים, שומרי תורה ומצוות קלה כבמחמורה, הכל כדת וכדין, **ובליל הסדר הוציאו על השולחן של ליל הסדר עוגות חמץ!** (לא "עוגות מצות כי לא חמץ" (שמות י"ב ט"ל), אלא "עוגות חמץ כי לא מצות" (...)). איך קרתה הטעות הזאת? היו להם עוגות כשרות לפסח, (זה עוד בעיה, שרוצים בפסח לעשות הכל דומה לחמץ), הקמח לא של חיטה, והכל בסדר. והאשה בטעות, אולי אחרי שפתתה שתי כוסות כבר הראש קצת הסתובב... במקום לקחת עוגות מהמגירה של כשר לפסח, הוציאה בטעות מהמגירה של חמץ ולא שמה לה, וערכה על השולחן עוגות חמץ. תוך כדי שהם אוכלים פתאום שמים לב שזה חמץ גמור רחמנא ליציל. וזה לא סיפור אחד. הסיפורים האלה קורים.

ט. ומשני דברים קורים הדברים האלה. דבר ראשון, משאירים חמץ בבית. דבר שני, שרוצים בפסח לאכול הכל. בפסח לא צריכים לאכול הכל. אדרבא, **פסח כמה שפחות לאכול מבחוץ, לאכול כמה שיותר דברים טבעיים**. תמיד מורן ראש הישיבה חוזר על זה שבפסח חוזרים לטבע, (הוא אומר את זה בשם האיש מצליח), תאכל תמרים, תאכל אגוזים, תאכל עוגות שעושים בבית, אל תקנה עוגות מבחוץ. בשביל מה אתה צריך את זה? **מורן הראשון לציון הרב עמאר אומר** על זה את המשנה בסוף איזהו מקומן (ובמים דף נ"ו ע"ב) - "הפסח אינו נאכל אלא בלילה, ואינו נאכל אלא עד צלות, ואינו נאכל אלא למנוי, ואינו נאכל אלא צלי". למה כתוב "אינו נאכל", "אינו נאכל"? תמיד "נאכל" - "הפסח נאכל בלילה עד צלות, למנוי וצלי". הרי כל הפרק שם כתוב ככה - **"נאכלים לשני ימים ולילה אחד"**, "נאכל ליום ולילה עד צלות", תמיד כתוב נאכל, לא כתוב "אינו נאכל", מה קרה

א. חזק וברוך לר' **כפיר פרטוש** ואחיו על השירים הנפלאים שמשמחים אותנו כל מוצאי שבת. **ברשות מורן ראש הישיבה, שאע"פ שאינו כאן כבודו כאן**, יהי רצון שה' יתברך ירפאהו רפואה שלמה, יתן לו בריאות איתנה ונהורא מעליא, אורך ימים ושנות חיים טובים ומתוקנים. אמן. אנחנו נמצאים בימים שבין פורים לפסח, בין גאולת אחשורוש לגאולת מצרים, **ויש לעם ישראל הרבה זכויות בימים האלה**. בפורים עם ישראל הרבו בצדקה - במתנות לאביונים. וכתוב בספרים (ענין למורן החיד"א בספר לב דוד פרק כ"ט) **שאם עם ישראל היו מתחזקים עוד, היו מביאים את המשיח, אחרי כל כך הרבה צדקות וחסדים שעושים ביום פורים במתנות לאביונים**. כי מצות הצדקה היא מצוה מאד מאד חשובה וחביבה לפני ה' יתברך. רבנו זלמן בספר התניא (פרק ל"ז) כותב שסתם מצוה שמוזכרת בירושלמי, פירושה צדקה. ומיד אחרי פורים אנחנו נמצאים בשלושים יום שלפני חג הפסח, (יום פורים הוא מכללם), ויש "קמחא דפסחא". **שוב נותנים צדקות ומרבים בצדקה לעניים לנצרכים**. בסימן הראשון של הלכות פסח (תכ"ט), הרמ"א שם מביא את הענין של קמחא דפסחא.

ב. ומה הענין הזה של קמחא דפסחא, למה בחג הפסח נהגו בו במיוחד? הרי כל חג מצוה לתת עניים. זה כתוב בפירוש. הרמב"ם כותב את זה (פ"ו מהלכות שביית יו"ט ה"ה) שאדם צריך לפני כל חג לתת צדקה, **שלא תהיה שמחת החג לו לבדו, אלא צריך לשמח את העניים**. ובזוהר (שמות דף פ"ח ע"ב) מביא על הפסוק "וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם" (מלאכי ב' ג'), על כך שלא נותנים צדקה לעניים בחגים. (רק שבזוהר הוא אומר שעל שבת זה לא נאמר, להראות על מעלת השבת). אדם צריך כל חג לתת צדקה לעניים, שלא תהיה שמחת כריסו, **שמחה אמיתית זה כשאתה משמח גם אחרים**. אז למה חג הפסח יש בו משהו מיוחד עם קמחא דפסחא? הרי כל חג זה ככה? בתנא דבי אליהו (רבה פרק כ"ג) כתוב (ומביא את זה החפץ חיים בספרו אהבת חסד (פרק י"ד), אז ספר נפלא על כל ענייני חסד שהקיבר רבנו החפץ חיים בעל המשנה ברורה): כשהיו ישראל במצרים, נתקבצו כולם וישבו יחד, היו כולם באגודה אחת. מדובר פה לפני הגאולה, הם היו משועבדים, אבל היתה אחדות, ככה הוא אומר "היו כולם באגודה אחת" - היו כולם באחדות. **וכרתו ברית יחד שיעשו גמילות חסדים זה עם זה, וישמרו בלבבם ברית אברהם יצחק ויעקב, ולעבוד את אביהם שבשמים לבדו**, ושלא יניחו לשון בית אביהם, ושלא ילמדו לשון מצרים וכו'. ענין שם.

ג. ומסביר הרב למה כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה? כי הרי הוא שאין כל עצה להינצל מגזירותיו של פרעה, והשעבוד הולך ומתגבר יום יום. אז מה עשו? התקבצו באגודה אחת, וטכסו עצה מה לעשות כדי להקל מעליהם את עול השעבוד ואת כל הצרות שמתחדשות. ואז הם הסכימו ביניהם שילכו בדרך ה' לבדו, לא ישנו את שמם ולשונם, **וגם כרתו ברית יחד לגמול חסד זה עם זה**. שעל ידי גמילות חסד זה עם זה, תתעורר למעלה מדת החסד שה' יתברך וירחם עליהם, ועל ידי זה יתבטל כל הגזירות של פרעה הרשע. ובאמת ככה היה לבסוף, **על ידי שכתרו ברית חסד זה עם זה, הקב"ה ריחם על עמו ונתתו, ושלי את משה רבנו וגאל את עם ישראל**. החפץ חיים כתב את זה בזמנו, והוא כתב בתחילת הקטע שאז **מדת הדיון גברה מאד על העולם, ואין שום עצה להינצל מהצרות המתחדשות כל יום, רק על ידי גמילות חסדים**. לכן הוא הביא את דברי התנא דבי אליהו, ובעצם כתבו המפרשים שזו הסיבה שלפני שמתחילים את ההגדה כשאומרים "הא לחמא עניא", אומרים "כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח". למה אומרים את זה? מורן החיד"א הביא את זה בספרים שלו (בספר "שמחת הרגל" על ההגדה), שזה על פי דברי תנא דבי אליהו הזה שעם ישראל כרתו ברית לגמול חסד זה עם זה, אז אנחנו הולכים בדרכם. **הם כרתו ברית, ואנחנו עכשיו מקיימים את הברית הזאת, גם אנחנו עושים עכשיו "כל דכפין ייתי ויפסח"**, ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח.

ד. אז זה היה כפשוטו, היו מכניסים לבית לביל הסדר אורחים עניים שאין להם אפשרות לעשות ליל הסדר. אחר כך בדורות מאוחרים יותר, זה לא היה כל כך מקובל להביא אנשים לביל הסדר ולהכניס אותם לבית, אז התחילו לעשות את הענין הזה של קמחא דפסחא. לכן יש משהו מיוחד בפסח יותר משאר החגים, על פי דברי תנא דבי אליהו זה מובן, כי כרתו ברית זה עם זה לפני שיצאו ממצרים, ולכן זה מתאים יותר לחג הפסח. ולכן **מצוה חשובה על כל אחד ואחד ליתן קמחא דפסחא לצורך העניים**. וכמה צריך לתת? כל אחד "כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך" (דברים י"ב ט"ו). כל אחד לפי מה שנתן לו, לפי מה שחנן אותו. אמרו חכמים וכן נפסק בש"ע (י"ד רס"ו רמ"ט) **עין יפה זה לתת חומש מהרווחים שלו, לתת עשירית זו מדה בינונית, ולא יעבור את החומש**. יש לנו בישיבה קופה של "תמכין דאורייתא", זה קופה שהיא מנוהלת על ידי גבאים נאמנים ומסורים לענייני הזה, ושם מחלקים להרבה משפחות של אברכים שעמלים בתורה מתוך הדיוק, משפחות שנצרכים ממש, וידיעים איפה לשים את הכסף בצורה נכונה, **וכל שקל שנכנס הולך לצדקה, הממונים לא לוקחים לעצמם לא אחוזים שיש להם שום דבר**. הכל נטו לשם מצות צדקה. כל כך דאי לכל אחד ואחד לתת לשם. ואמרו שמי שיש ביכולתו להעביר 720 שקלים, **יעבירו את השם שלו לברכה אצל מורן ראש הישיבה**. אבל גם מי שלא הגיע לסכום הזה, יבורך מן השמים.

ה. בימים האלה, היות ואנחנו נמצאים לפני חג הפסח, **צריכים להשתדל לגמור את החמץ בבית**. לא להשאיר חמץ לפני חג הפסח, לכתחילה לא כדאי לעשות מכירת חמץ. ראש הישיבה הביא בספר ה' נסי (ח"ב פרק ח' הערה 12) דברי אליה רבה (סי' תמ"ח סק"ד) וחי"א דאם (כלל קכ"ד בנשמת אדם סי' ח') ועוד, שכתבו שהעניין של מכירת חמץ הוא נתקן משום דוחק השעה. יש אנשים בעלי אחוזים שיש להם חמץ, יש להם הפסח מרובה או יצטרכו לשרוף את כל החמץ או לגמור את כל החמץ, הפסד גדול יהיה להם מזה. אז עשו להם את העניין הזה של מכירת חמץ. אבל אדם שיש לו קצת כמה חמץ בבית שלו, ואין לו חנות, תגמור את החמץ, אל תקנה עכשיו כמויות גדולות של חמץ, אלא רק מה שאתה צריך. **ואם נשאר לך קצת אחר כך, תזרוק אותו לפני שמגיע חג הפסח, ואל תשאיר חמץ בבית**. לא צריכים לחשוש שאיור של תשחית. פסח שמעתי שיש אומרים שיש בזה כל

בפסח שכתוב "אינו נאכל", "אינו נאכל", "אינו נאכל"? אלא זה בא לרמוז לך שבפסח לא אוכלים הרבה... רומז לך התנא "אינו נאכל אלא", "אינו נאכל אלא". כמה שפחות לאכול דברים מבחוץ, וגם בפנים לא להשאיר חמץ בבית, כמו שאמרנו זה מונע הרבה מכשולים.

י. היה סיפור ששמעתי מחוץ לארץ (שמעתי את זה מהמשפחה שלי) מארצות הברית, סיפרו לי על אשה אחת שהיתה עושה עוגות לפסח, סמכו עליה, יש לה יראת שמים והיו קונים ממנה, והיה טעם מיוחד במינו בעוגות שלה. והיה לה איזה סוד שהיא לא גילתה אותו. היו שואלים אותה: איך את עושה כאלה עוגות מוצלחות? והיא היתה אומרת: יש לי איזה פטנט מקצועי, וסמכו עליה. יום אחד חברה אחת שלה מאד טובה, חקרה ודרשה אותה - מה את עושה בדיוק? איך את מצליחה להגיע לעוגות כאלה? אף אחד לא מגיע לאיכות כזאת! אמרה לה: אני אגיד לך את זה, אבל זה סוד. מה הסוד? היא השיגה קמח שעושים ממנו מצות וממנו היא עשתה את העוגות! קמח שעושים ממנו מצות, הוא קמח רגיל, אבל עושים ממנו מצות, באופן המותר על פי ההלכה. והיא אולי לקחה גם קמח של מצה שמורה... היא חשבה בטיפשותה שהקמח הזה כשר לפסח, כמו שאתה קונה מצרכים כשרים לפסח, אין לך שום פסח יותר מזה, מה שעושים ממנו מצות זה הכי כשר לפסח שצריך להיות. אז היא לקחה מהקמח הזה, (לא יודע באיזה דרך הגיעה לזה, לא מוכרים את זה בחנויות, צריך לקחת את זה ממאפיות של מצות, אבל היא השיגה), ובזה היתה עושה עוגות חמץ גמור! ה' ירחם. כל זה מראה לנו כמה שפחות לסמוך בפסח בפרט. בפסח יותר כדאי להחמיר, זה שבוע בשנה. כל השנה אנחנו רגילים עם החמץ, אז יותר צריך להקדים בפסח. לכן לא כדאי להשאיר חמץ בבית ולסמוך על המכירה, וכמו שאמרנו.

יא. במשנה ברורה שם מובא מה יעשה אדם שלא יכול להוציא את החמץ חוץ לבית, יש לו הרבה חמץ. או בעלי חנויות שיש הרבה חמץ. לאיפה יוציאו את זה? אז הוא אומר, שימכור את כל החדר או המחסן לגוי, וזה נקרא כאילו הוצאת אותו חוץ לבית, כאילו זה לא הבית שלך, מכרת את המחסן עצמו. אבל בנוסף לזה, כתבו למסור את המפתח לגוי. אתה לא מוציא את החמץ חוץ לבית, אלא אתה מוכר את החדר או את המחסן, אז מסמור את המפתח לגוי שיתראה מכירה אמיתית. המשנה ברורה (סי' כ"ב) הביא את זה, וראש הישיבה הביא (בעמ' כ"א) בשם כ"ר החיים (בס"ק מ"ז) שהמנהג היה ממונה עולם למסור את המפתח לגוי, שלא יהיה נראה כהערמה, שלא ייראה צחוק. אחר כך במשך הדורות, את המפתח כבר לא מוסרים לגוי, כי זה נהיה מכירה ציבורית, כל אחד מוכר את החמץ שלו, אז קשה להביא את המפתחות. ראש הישיבה אמר (בה' נסי' ח"ב פ"ח ובחלק השו"ת סי' י') שהנכון היה להביא את המפתח לרב, והרב כביכול הוא שלישי בין הגוי לבין הקונה, אבל המציאות היא שרוב העולם לא עושים את זה. לכן לא כדאי לסמוך ולמכור חמץ גמור. מי שחייב למכור חמץ גמור, כמו בעלי חנויות וכיוצא בזה, שיקפידו להביא לרב מפתח, ויאמרו לו: הנה הרב, קח מפתח. ויתן לו שכן טירחא שהוא נותן לו את המפתח שישמור לו עליו, ויצינו את זה בשטר של המכירת חמץ שהמפתח נמצא בידו של הרב.

יב. את זה יעשה מי שהוא חייב מדווקא למכור חמץ בעין. אבל כל אדם רגיל שהוא לא בעל חנות, אלא יש לו בית רגיל, שיגמור עם החמץ עכשיו בימים האלה. ואם יש לך קצת יותר מדאי, אתה יכול לחלק גם לאחרים. יש היום ארגונים של קופות צדקה, כמו חסדי נעמי וכדו', ארגונים של צדקה וחסד, והם אוספים גם מצרכי מזון, ושים שם מה שנראה לך שלא תוכל להספיק לגמור את זה לפני הפסח, ושלוש על ישראל. ככה תקיים את הפסח כדת וכדין. זה דבר שהוא מפליא. אנשים מחמירים בפסח הרבה מאד, בניקיון של הבית ממש מגנים אפילו מה שלא חמץ, עושים מעל ומעבר, ואיפה שבאמת צריכים להחמיר, שם מקילים. זה על דרך מה שאמרנו: "מחמירים באיכה ומקילים בשמחה"... אז ממש ככה. אתה רואה דברים שהם חומרות, ולפעמים חומרות יתרות, ועושים אותם. ודברים שאתה רואה שמעיקר הדין זה חמץ גמור, והתורה אומרת, "לא ייראה לך חמץ ולא ייראה לך שאור", זה בסדר, אפשר להשאיר את זה. לכן ישמע חכם ויוסף לקח, יעשה את מכירת חמץ בשביל דברים שהם לא חמץ גמור, זאת אומרת לא חמץ ממש, רק שלא כתוב עליהם "כשר לפסח", כל מיני קופסאות שימורים, מלפפון חמץ, יתים וכדו', דברים שלא אוכלים אותם בפסח כי אין להם כשרות לפסח, תרופות למיניהם, את זה תשים במכירת חמץ. אבל דברים שהם ממש חמץ גמור, תוציא את זה מהבית.

אל תשאיר את זה בבית, ככה תקיים את מצות הפסח כהלכתו.

ג. מן האיש מצליח לא היה משאיר חמץ בבית בפסח כמוכן, אבל ראש הישיבה כתב בספר ה' נסי' (ח"ב עמ' כ"ג) שהוא היה משאיר שתי קילו של סולת בשביל כוססוס לאחר פסח. למי? למי? כי שם אחרי פסח היה קשה למצוא חמץ שלא עבר עליו הפסח, כי לא כולם היו מקפידים על הדבר הזה. אז הוא היה עושה כמובן את המכירה כדת וכדין, עם מסירת מפתח כמו שצריך. ובנוסף, הקמח הוא לא ממש חמץ גמור. למה? כי

חמץ נהיה כשבא הקמח עם מים. בינתיים כל זמן שהוא לא בא עם מים, הוא לא חמץ. אבל היום אנחנו לא עושים מצות מסתם קמח, למה? כי לחיטה שלנו עושים "לתינת". מה זה לתינת? שורים את החיטים במים, כדי שיהיה קל יותר לטחון אותם. החיטה הלתותה מדינת דגמרא (פסחים דף מ' ע"א) מותרת, אבל הגאונים גזרו שלא להשתמש בפסח בחיטים שעברו לתינת (עיי' בטוש"ע סי' תנ"ג ס"ה). אז זו חומרה של הגאונים, זה לא ממש חמץ מהדין. אז יותר קל כאן לעשות את המכירה, וגם הוא היה עושה מכירה כדת וכדין עם מסירת מפתח כמו שצריך. אז מי שרוצה, אני יודע שיש כאלה שנוהגים לעשות במוצאי פסח את "המימונה", ורוצים להשאיר קמח ולמכור אותו כדת וכדין, אין הכי נמי, יש אפשרות לעשות ככה. והמשנה ברורה מביא (סי' כ"ז) שאם הלתינת היתה עם מעט מאד מים, ומיד טחנו, אפשר להשאיר את זה בבית בפסח בלי למכור. אבל איך אפשר לדעת היום איך עושים את הלתינת? לכן לא להשאיר קמח, אלא אם כן ימכור אותו כדת וכדין.

יד. ואחרי הפסח אפשר לקנות מחנויות שעשו מכירת חמץ, למרות שאנחנו החמרנו בפסח לא למכור חמץ כמו שאמרנו שכדאי להחמיר בדבר, אבל זה לא "הא בהא תליא". לא בגלל שהחמרנו בפסח, ממילא גם אחרי פסח אני לא יכול לקחת ממי שמכר חמץ. זה לא קשור. למה? כי אחרי הפסח, האיסור של החמץ הוא הרבה יותר קל. בפסח האיסור הוא דאורייתא - "לא ייראה לך חמץ ולא ייראה לך שאור". גם אם אתה לא אוכל מהחמץ, יש כאן לאו גמור דת התורה לא להשאיר חמץ בבית. אבל אחרי הפסח, האיסור שלו הוא רק קנס. ככה לפי דעת רבי שמעון (בפסחים דף כ"ט ע"א) שהלכה כמותו בזה, קנסו חכמים את מי שהשאיר חמץ בבית בפסח אפילו בשוגג, אם נשאר לו חמץ אחרי הפסח, ולא מכרת אותו לפני כן, הוא אסור בהנאה. אבל אחד שעשה מכירה, אפילו נגיד שהמכירה יצאה בדיעבד, אבל הוא מכר, כבר אין פה את הקנס. אז אחרי פסח זה בסדר לקנות חמץ שנמכר לגוי. אמנם הגר"א היה מחמיר בדבר לא לקחת אחרי הפסח ממי שמכר חמץ, אבל מעיקר דבר זה בסדר.

טו. רק מה שצריך לשים לב, שאם יש חנויות שעשו מכירת חמץ ובפסח המשיכו למכור חמץ, אסור לקנות מהם. ראש הישיבה הביא בספרו (ה' נסי' ח"ב פרק ח' הלכה ט') שהש"ד חמד הביא (סי' ט' סוף אות ל"ה) שבזמנו היה איזה אחד שעשה מכירת חמץ, ובפסח המשיך למכור את החמץ לגוי, ונודע הדבר, והכריזו עליו בעיר שם לא לקנות ממנו. למה? כי אם הוא בפסח מכר לגוי, זה כביכול ביטל את המכירה למפרע. החמץ שלו אסור. כך כתב שדי חמד. אמנם ראש הישיבה הביא שיש חולקים על זה, הגאונים משה (א"א א"ח סי' קמ"ט) והרב חלקת יעקב (ח"ג סי' ל"א) כתבו שאם הוא עשה מכירה, בדיעבד זה לא נאסר. אבל ראש הישיבה כתב, שנראה כדעת האוסרים. למה? הוא אמר, אתה המעשה של המכירה ומפקיע את הדיבור של ההרשאה. הרי איך מוכרים חמץ? אתה נותן הרשאה לרב למכור. אתה עושה את הרב שליח שלך, זה בעצם נקרא הרשאה, אתה מרשה לו למכור לך את החמץ. אז דיבור שאתה מרשה לו (אמנם דעתך כותב, אבל כתיבה ודיבור היינו הך) למכור את החמץ שלך, אבל בעצם שלך, אתה מגלה דעתך שמה שהרשית לו למכור את החמץ, זה סתם. אם הוא מכר את החמץ, מה אתה מוכר אותו לגוי? זה לא שלך.

טז. וראש הישיבה סיפר שם, שהיה בתוסס אחד שהיתה לו טחנת קמח. ובעונות גם בפסח היה עובד שם, "כמעשהו בחול כך מעשהו בחג", ממשיך לטחון חמץ. והיה הולך לשם הרב פיינסון, ומחתיים אותו על שטר של מכירת חמץ. והאיש מצליח היה צחוק על המכירה הזאת. אמר: איזו מכירה זאת? זה חוכא ואטלולא. מה אתה מוכר? אתה יודע שהוא ממשיך למכור בפסח, מה אתה מוכר לו את החמץ הזה? זה סתם שטויות. באמת אם יש חנויות כאלה, זו בעיה. ברור ה', בבני ברק זה לא מצי, אבל במקומות מחוץ לבני ברק, יש מקומות שגם חילונים עושים מכירת חמץ, כי הרבנות מחייבת. אבל אם יודעים או רואים שהם ממשיכים למכור חמץ ממש בתוך הפסח, אפילו ימכרו לגויים, זה לא משנה. כמו שאמרנו קודם, הש"ד חמד דיבר שם כשמכרו לגוי, לא ליהודי. ברגע שאתה עשית מכירת חמץ, החמץ הוא לא שלך, מה אתה מוכר אותו? זה שאתה מוכר אותו, זה מגלה שכל המכירה שלך היא חוכא ואטלולא, זה לא מכירה. אז במצב כזה לא לקנות מהחנות אחרי הפסח. לכן אחרי הפסח צריך לשים לב שתהיה למוכר תעודה שעשו מכירת חמץ, ולא לסמוך על המוכר שאומר לך "מכרת". לכאורה למה לא לסמוך עליו, הרי בדרך כלל "עד אחד נאמן באיסורים" (גיטין דף ב' ע"ב), אם הוא אומר לך מכרת, הוא נאמן. אבל היות והמנהג היום שכל מי שמוכר מקבל תעודה, אז זה שאין לו תעודה, זה "יענותא", זה סימן שהוא לא מכר. (הרב כתב את זה בה' נסי' ח"ב פרק ח' הלכה ח'). לכן תבדוק איפה התעודה, בדרך כלל הם תולים את התעודה. כל מי שעשה מכירת חמץ, יש לו תעודה, תסתכל שם. ואז תוכל לקנות את הדברים שהם חמץ אחרי הפסח. ודבר שני, שלא יהיה ידוע הדבר שהם מכרו בפסח את החמץ. אם הם מכרו, אז לא לקחת מהם.

יז. יש אנשים שיש להם בבית עוזרת גויה או גוי, (לא משנה אם זה איש או אשה), ויש להם חדר שלהם. מייחדים להם חדר, הגוי יושן ואוכל שם, ובפסח הגוי מביא חמץ לחדר שלו ואוכל את החמץ שלו. מה הדין, מותר או אסור? אמרנו קודם שהתורה אסרה "לא ייראה לך חמץ", שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים. ועל חמץ של גוי שנכנס לבית שלך, יש סעיף מפורש בשולחן ערוך (סי' ת"מ ס"ג). כתוב שם שגוי שבא לבית ישראל עם חמץ בידו, אתה לא חייב להוציא אותו מהבית, אתה יכול להשאיר אותו. רק כתוב בשולחן ערוך שהוא לא יאכל אתו על שולחן אחד, שלא יעופו בטעות פירורים מאחד לשני. אבל אם הגוי אוכל בבית שלך, (אם אתה מסכים לתת לו... בדרך כלל אף אחד לא ירשה לו, הבית נקי לפסח), זה מותר. אבל כאן זה שונה. למה? כי זה עוזרת שיש לה חדר קבוע בבית, יש פה חשד, יגידו: "אולי זה חמץ של יהודי". הרי היא נמצאת כל הזמן בבית, והיא גם אוכלת מהמאכלים שיש בבית, אז אולי יש פה חשד שיגידו שזה חמץ של היהודים, זה מראית העין. ולכן ראש הישיבה כתב (ה' נסי' ח"ב פרק ח' הלכה י"ד) שבמצב כזה צריך להשכיח את החדר לגויה לשבוע ימים. איך משכימים? שקל אחד מספיק. היא תתן לך שקל אחד, ותמורת זה תשכיר לה את החדר הזה שיהיה שלה. תאמר לה: "אני משכיר לך בזה שאני לוקח ממך את השקל הזה את החדר לשבוע ימים" - כל שבועת ימי הפסח. ואז את החמץ שהיא אוכלת, היא אוכלת בחדר שלה. זה גם חמץ שלה. זה לא חמץ שאתה השארת משלך, אלא זה חמץ שלה שהיא קנתה אותו. היא אוכלת את זה בחדר שלה וזהו. זו הדרך הכי טובה.

יח. יש תשובה ברב פעלים (ח"ב סי' נ"ה) בדיוק על הנידון הזה. מעיקר הדין הוא כתב להקל, הוא הביא שיש את העניין של החשד. המקור של הדברים זה מגן אברהם (סי' ת"ז סק"ז) בשם האגודה (פסחים סי' כ"ז), שם הוא מביא את העניין של החשד, והבן איש חי נחלק שם על מגן אברהם. הוא סובר שאין פה חשד, כי היא עושה את זה בצנעה בחדר שלה, אף אחד לא רואה את זה. וגם הוא אמר שזה מקובל, כולם יודעים שהגוי מביא ואוכל משלו. אז לפי דעתו מעיקר הדין זה מותר, אבל בסוף התשובה הוא כתב שממית חסידות טוב להשכיר לא את החדר, ועוד הוסיף לצוות עליה שלא תביא חמץ. על ממית חסידות. אז בזמנו שאלתי את ראש הישיבה, (שלחתי לו מכתב על זה, וזה נדפס בספר שלי "ידידך יעקב" חלק שני), למעשה גם בן איש חי מסכים ממית חסידות להשכיר לה, אבל הוא אמר שהוא צריך גם לצוות עליה שלא תביא חמץ. מה עושים? וראש הישיבה אמר, שלצוות עליה "לא תביא לחם", לא תמדי זה אפשרי, זה קשה. לכן דל לעמוד בחומרה הזאת של להשכיר לה שאל חמץ. כמזל זה להשכיר לה? כמו שאמרנו, שקל אחד, אפילו חצות, חצי שקל זה כבר שווה פרוטה, בזה אתה משכיר לה את החדר לשבוע הימים, וככה אתה יוצא מכל חשש.

יט. אדם שבפסח לא יהיה בבית שלו. הוא יוצא מביתו וחוזר רק אחרי הפסח. זה מצוי לפעמים, אנשים הולכים אצל ההורים שלהם, זוגות צעירים, ולפעמים מסיבות אחרות הולכים לשבוע ימים, וחוזרים רק אחרי הפסח, לא עושים פסח בבית בכלל. ולפעמים הם גם רוצים לחסוך מעצמם את הניקיון של הבית לפסח. אז מה הדין בזה? יש פה שאלה לגבי בדיקת חמץ. יש לנו מצוה של בדיקת חמץ, בליל ארבעה עשר בדיקת את החמץ, (השנה זה יהיה קצת מוקדם, כי יש לנו שבת בליל ארבעה עשר), האם האדם הזה שיוצא לפני פסח, צריך לבדוק חמץ או לא? אז מובא בשולחן ערוך (סי' תל"ז ס"א) שאם אדם יוצא לפני שלושים יום מפסח, כלומר מלפני פורים הוא יוצא מהבית שלו, ואין דעתו לחזור לביתו בתוך הפסח, אז הוא פטור מבדיקת חמץ, ויבדוק איהו שהוא נמצא. הוא לא צריך לבדוק את ביתו. אבל אם יוצא בתוך שלושים יום, זאת אומרת מפורים ואילך, כבר מתחיל השלושים יום לפני הפסח, אבל הוא יוצא מהבית שלו, אפילו אין דעתו לחזור בתוך פסח, חייב לעשות בדיקת חמץ. הוא לא חייב לעשות ניקיון יסודי ממש, הוא יכול רק לטאטא את הבית, לכבד את הבית שלא יישאר חמץ ממש, ויעשה בדיקה לאור הנר באחד הלילות. אם הוא יוצא ממש סמוך לפסח, יעשה בדיקה באותו לילה של בדיקת חמץ, ויבדוק על הבדיקה כמו שכולם עושים. אבל אם הוא יוצא עוד לפני, (יש כאלה שיוצאים לפני), הוא יהיה חייב לעשות בדיקת חמץ, אבל בלי ברכה, אי ששך לבדוק על בדיקת חמץ רק באותו לילה בליל ארבעה עשר בניסן, (אז כמו השנה שיהיה ליל שלושה עשר בניסן), אבל בדיקה הוא יהיה חייב לעשות.

כ. ומי שרוצה לפטור את עצמו גם מהבדיקה, אין לו כוח בכלל לנקות את הבית, יש לו תקנה. מהי התקנה? שימכור את הבית כולו לגוי. כשהוא מוכר את הבית כולו לגוי, ממילא הבית לא שלו, אלא הוא של הגוי, ובית של גוי לא צריך בדיקת חמץ, אבל עדיין הוא יהיה חייב לעשות בדיקת חמץ שפסח מבעד מגיע, או שלא ימכור חדר אחד מהבית שלו, ויש קיים בדיקת חמץ. למה? כי מרן בשולחן ערוך (שם סי' ט"ג) שאם אדם היה גר בבית של גוי או בשכירות, והוא יוצא מהבית של הגוי לפני הפסח. הוא לא יהיה בבית של הגוי, איהו הוא יבדוק זה תלוי. אם במקום שהוא הולך, יהיה לו שם בית, אז הוא ודאי לא צריך לבדוק את הבית של הגוי, מה יש לו לבדוק בית של גוי? זה גוי, הוא יכניס שם חמץ בפסח, אלא יבדוק את הבית שהוא הולך אליו. אבל אם הוא לא יהיה בכלל בבית, הוא מפליג בספינה, ואין לו איפה לבדוק חמץ. אז מרן הביא שיש מי שאומר שיעשה בדיקה בבית של הגוי. [אבל לא יברך כי יש חולקים]. למה? יש עניין לעשות בדיקת חמץ. כחמץ תקנו את בדיקת חמץ, ויש בזה עניין. אז מה לומדים מזה? כשאדם יוצא מהבית, הוא לא יכול להפיק את בדיקת חמץ ממנו לגמרי. אם תמכור את כל הבית לגוי, אז מפקיע את בדיקת חמץ. מה צריך לעשות במקרה כזה? בדרך כלל הוא יהיה אצל איזו משפחה מסתמא, אז ישתתף שם בבדיקת חמץ, אם זה הבית של ההורים שלו או של הילדים שלו, ישתתף אתם בבדיקת חמץ גם כן, יבדוק גם הוא, וככה הוא יוכל לעשות את הבדיקה. או לחלופין אפשר להשאיר חדר אחד שאותו הוא לא מכר, ימכור את כל הבית, חוץ ממחדר מסוים, ובאותו חדר יקיים שם בדיקת חמץ כדת וכדין.

כא. שאלו את הרדב"ז (ח"א סי' תתקצ"ז) למה התורה כל כך התורה החמירה בעניין של החמץ, ואין בשום אישור שבתורה כזאת חומרה כזאת, גם לבער את החמץ, גם לבטל אותו ולומר "לא תמירא", גם לבדוק בחורים ובסדקים, גם הוא אסור במשהו, בשום איסור לא מצאנו ככה. הוא אומר, מה תגיד, יש בחמץ איסור כרת, הנה חלב ודם זה גם איסור כרת, ולא שמענו שצריך לבדוק ולבער חלב ודם. הם אסורים באכילה, אבל לא צריכים לבער אותם ולא לעשות להם ביטול. מה תגיד, כל השנה "לא בדיל מיניה" - אדם גריל כל השנה לאכול אותו, לכן התורה החמירה עליו. הוא אומר, שגם הטעם הזה לא מספיק. מצאנו איסורים שהאדם "לא בדיל מיניה" תמיד ולא החמירו בהם כל כך. מה הם? הוא הביא שתי דוגמאות. אחד איסור פרטי, ואחד איסור כללי. איסור פרטי - יין לנזיר. לנזיר אסור לשנות יין, אבל לא כתוב שצריך לבער את היין מביתו. ואיסור כללי זה איסור "חדש"¹². החדש הזה, כל השנה אתה אוכל לחם ומיני דגן, אתה לא בדיל מתבואה. וכשיש איסור "חדש", לא צריך לא ביעור ולא להשביט אותו, ולא החמירו בו כמו בחמץ. תאמרו לי שחמץ אסור בהנאה, גם ערלה וכלאי הכרם אסורים בהנאה, וגם שם לא מצאנו שיחמירו בהם בהשבתה וביטול. אומר הרדב"ז, טוב, אולי נגיד שבחמץ מצטרפות כל הסברות ביחד, הוא גם כרת, וגם לא בדיל מיניה, וגם הוא אסור בהנאה, אבל בחמץ מצטרפים כל הסברות ביחד. אבל גם זה לא הניח דעתו של הרדב"ז. הוא

אומר, הנה, אפילו עבודה זרה, שזה איסור מאד מאד חמור, אסור בהנאה, והחמירה בו תורה מאד ואסור במשהו, ואפילו הכי לא מצאנו שם בדיקת עבודה זרה, או ביטול עבודה זרה. לא מצאנו. כמובן שאסור להשאיר עבודה זרה בבית, אבל לא ראינו את החומרות שיש בפסח בעניין של החמץ.

כב. בסוף מסיים הרדב"ז מה הניח דעתו, על כרחנו אנחנו סומכים על דברי המדרשות של חז"ל שאמרו שהחמץ רומז ליצר הרע. ככה ידוע שהחמץ תופח. הוא השאור שבעיסה שמחמץ את כל העיסה, השאור הזה גורם לעיסה לתפוח, וככה היצר הרע. זה השאור שבעיסה, הוא מקלקל את המעשים של האדם. תמיד הוא רוצה לקלקל את האדם, ולמשוך אותו על לא טובה. גם אם אדם עושה איזה מעשה טוב, יצר הרע מנסה לקלקל לו את המעשה הטוב שלא יהיה מושלם. ככה דרכו. לכן התורה החמירה מאד בעניין הזה של החמץ לבדוק בחורים ובסדקים, כי על ידי הפעולה הזאת שאנחנו עושים שמשיבים את החמץ, בזה אנחנו כביכול גם כן משיבים את היצר הרע מעלינו. וזה ידוע. גם בזוהר הקדוש (פרשת בא דף מ' ע"א) כתוב את זה, שעל ידי שבשבוע הזה אנחנו נשמרים מחמץ, בזה אנחנו מרשטים היצר הרע ונכנסים לרשות הקדושה. הוזכר קשר את זה לעניין של סטרא אחרא, אנחנו צריכים להראות את עצמנו בני חורין גם מהסטרא אחרא - מכוחות הטומאה, לכן לא אוכלים חמץ. עד ששאל שם חכם בזוהר, שאם כן כל השנה לא נאכל חמץ. ונאמר לו שברגע ששומרים שבוע אחד, בזמן שאנחנו צריכים להראות את עצמנו בני חורין, זה מספיק. אחר כך אתה כבר קיבלת חיסון לכל השנה. וזה בעצם הדברים של הרדב"ז שאמר, שהיות והחמץ רומז ליצר הרע, לכן החמירו בו התורה וחז"ל גם בעניין של השבתת חמץ, ביטול חמץ, בדיקה וכו' כמו שאמרנו קודם.

כג. הבן איש חי מביא (ש"א פרשת צו אות ו') שהם נוהגים כשעושים בדיקת חמץ לשים מלח. לא כולם עושים את זה. זה מנהג של בגדד כנראה. והוא נותן לזה טעם. הוא אומר שכידוע, המלח הוא סגולה להרחיק את הסטרא אחרא ואת המזיקים, יש גם תוספות שהביאו בברכות (דף מ' ע"א ד"ה הבא) שאומרים למה נוהגים לשים מלח על השולחן, כי על ידי המלח מרחיקים את הקטרוג של היצר הרע. וזהו הסעודה לפעמים יושבים בטלים, אז יש סגולה במלח להרחיק את הכוחות של הטומאה. אז הבן איש חי מביא שהיות וידוע שהיצר הרע וגונדא דיליה מתקנאים מאד במצוה הזאת של בדיקת חמץ, לכן שמים שם מלח, להרחיק אותם. ולמה הם מתקנאים? עכשיו אנחנו מבינים, כי כל הפעולה הזאת של בדיקת חמץ וביעור חמץ, על ידי זה אנחנו בעצם משיבים מעלינו את הכוחות של הסטרא אחרא, ולכן הם מתקנאים בזה. מי שיראה בתפילות של הבן איש חי, ב"לשם יחוד" שלפני הבדיקה ולפני הביעור, הוא מזכיר שם גם כן את העניין שעל ידי הבדיקה והביעור חמץ, נזכה לפשפש בבתי הנפש, להרחיק את היצר הרע מעלינו, זה קשור אחד עם השני. לכן זה הטעם שהחמירו התורה וחז"ל מאד בעניין של החמץ.

כד. יש עוד דבר שראוי לשים עליו את הלב, יש אוכל של בעלי חיים, כמו דגים למשל, ויש כאלה שיש להם בעלי חיים אחרים, ונותנים להם אוכל גם בפסח כמובן¹³, אבל יש דברים שיש בהם חמץ. האם מותר לתת להם בפסח דברים שיש בהם תערובת חמץ? אם האוכל הזה נפסל מאכילת אדם, אבל הוא כמובן ראוי למאכל בהמה, אתה נותן אותו לבהמה. מה הדין שלו? יש בשולחן ערוך בסיומן תמ"ב שני סעיפים. סעיף אחד (סי' ט"ז) אומר שפת שנתעפשה ולא ראוייה למאכל כלב, אם היא נתעפשה לפני הפסח, מותר להשאיר אותה בפסח בבית. אין בה איסור של לא יראה ולא ימצא, בטל ממנה שם פת, והיא מותרת גם בהנאה אם נתעפשה. תעשה ממנה גחלים, אין בעיה, זה כבר לא חמץ. אבל של שנתעפשה שצריך שלא יראה אפילו לא יאכל כלב. ולפני מה סעיפים (סי' ט"ז) כתוב שתערובת חמץ שהוא לא ראוי למאכל אדם, או שהוא לא ראוי למאכל כל אדם, אלא רק לחולים, כגון "תריקא" וכל מיני דברים כאלה, מותר להשאיר אותם בבית בפסח, ושם האחרונים כתבו, שיותר גם בהנאה. עכשיו, מה פשר דבר? למה בסעיף אחד כתוב שלא יהיה ראוי למאכל כלב, ובסעיף אחד כתוב שמספיק שלא יהיה ראוי למאכל אדם. מה צריך, שלא יהיה ראוי למאכל כלב, או שלא יהיה ראוי למאכל כלב, וזה תלוי אם זה חמץ בעין או תערובת חמץ. חמץ בעין צריך שלא יהיה ראוי לאכילת כלב. אם הוא ראוי לאכילת כלב, אסור לך להשאיר אותו בבית. יש בו איסור של לא יראה ולא ימצא, והוא אסור גם בהנאה, כי זה חמץ בעין. אבל תערובת חמץ מספיק שלא יהיה ראוי לאכילת אדם. מה צריך, שלא יהיה ראוי למאכל כלב, או שלא יהיה ראוי למאכל כלב, וזה תלוי אם זה חמץ בעין או תערובת חמץ. כמובן אסור להשאיר תערובת חמץ בבית, ויש גם בזה לאו של "לא יראה ולא ימצא", אבל כשיהיה לא ראוי למאכל אדם, מותר להשאיר את זה בבית ומותר גם בהנאה.

כה. מה יוצא לפי זה? כותב הרב אור לציון (ח"א פ"ח אות ה') שאוכל של בעלי חיים שהוא לא ראוי למאכל אדם, רק למאכל בהמה, מותר כשיש תערובת חמץ. זאת אומרת, עיקרו לא חמץ, אלא רק מעורב שם חמץ. מותר ליהנות ממנו בפסח, ומותר להם לתת לבהמה לאכול ממנו. אז בוא נגיד, באוכל של הדגים זה חמץ, באוכל שהוא לא ראוי למאכל אדם, אבל הוא ראוי לדגים, אז אם זה תערובת חמץ כמו שאמרנו, מותר לתת לדגים מהאוכל הזה. אלא שלפני כמה שנים בדקנו קצת את הדבר הזה, וראינו שיש שני סוגי אוכל של דגים. יש אוכל של דגים, שברכיבים שם הראשון זה קמח, ויש אוכל של דגים שברכיבים שם הקמח הוא שני או אולי שליש. אם ברכיבים הקמח - הדבר של החמץ - הוא לא ראוי, אז ודאי שאין בזה בעיה כמו שאמרנו. כי ודאי הוא לא רוב. סתם ככה, הסדר של הרכיבים בכל המוצרים של האוכל, זה לא סתם. הראשון הוא הכי הרבה, השני הוא שהקמח - הדבר שהוא חמץ - הוא שני, מותר לתת את זה לדגים בפסח. אבל אם הוא ראשון, אז פה התספקנו אם הוא רוב או לא רוב, אתה לא יכול לדעת. כי יכול להיות שאין רוב, הוא הרבה, אבל הוא לא רוב. יכול להיות שהוא 40 אחוז כלל הכמות, ואז גם יהיה מותר. אז ביקשתי ממישהו שיברר לי את הדבר הזה דרך החברות, ולא נתנו לו תשובה, עדיין צריכים לברר את זה אם זה רוב או לא. אבל בהנחה שזה רוב, אז

13. צריך לשים לב לתלת אוכל לבהמה לפני שהוא אוכל, ונתתי עשב בשדך לבהמתך" (דברים "א ט"ו). אז מצוה של כל השנה למי שיש לו בעלי חיים בבית. לפני שהוא יושב לאכול, קודם כל אתה צריך להכיל את בהמה, חיה, עופות, לא משנה מה, תרגלם וכו', כל מה שיש לך בבית, לפני שאתה יושב לאכול קודם כל הם.

המשך בעמוד < 8

ניסן התשפ"ה

בס"ד

אחי ורעי! קוראי העלון היקרים!

עם הקודש! זרע נברים! עמ"י היקרים בנים אהובים, ביישנים, רחמנים, נטמלי חסדים.

לקראת החג הבעל"ט אנו מאפשרים לכל מכירנו ושותפינו בממלכת התורה "חכמת רחמים" לזכות לקחת חלק ושותפות של ממש במימון סל של מזון, הכולל בתוכו רוב ככל מצרכי המזון הדרושים לימות החג הבעל"ט כגון: מצות, יינות, ביצים, עופות, ואפי' מיני מתיקה ומגדנות וכולל גם מלגה כספית מכובדת אשר סל זה אמור בס"ד להיות לעזר רב למשפחות ברוכות ילדים!

זכות זו עולה סך 1400 ₪ למשפחה ברוכת ילדים או סל מזון בעלות 750 ₪ והתורמים לזה יזכו להיות מחזרים ככל לב ע"י מודנו ודכנו הנאון הגדול ראש המוסדות וראש הישיבה הגדולה רבי חננאל כהן שליט"א בערב פסח בעת קריאת סגולת ר' שמשון מאוסטרופולי זיע"א.

ותדעו שרבו הנצרכים משפחות של תלמידי חכמים וברוכות ילדים המחכות בקוצר רוח לקבל זאת בשביל שמחת החג ואתם נבחרתם להיות הצינור לאותם מאות משפחות.

ואברככם נאמנה בברכת זה הנותן בריא באושר ועושר רוחני וגשמי וסייעתא דשמיא מרובה ושמחה על ראשכם תמיד, ותזכו להיות תמיד מהנותנים בשפע והרווחה עצומה עד בלי די, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, אכ"ר.

דורש שלומכם וטובתכם תמיד

ע"ה משה נעמן ס"ט
מנהל המוסדות

ע"ה משה נעמן ס"ט

קמחא דפסחא

בממלכת התורה והחסד
"חכמת רחמים"

בתרומה של **750 ₪**
הינך זוכה לדאוג עבור משפחה
לסל מזון מלא לחג

בתרומה של **450 ₪**
הינך זוכה לדאוג עבור משפחה
לקרטון שפות ומוצרי בשר
למשפחה

בתרומה של **360 ₪**
הינך זוכה לדאוג עבור
משפחה לארוס יין
ותבניות ביצים

בתרומה של **1400 ₪**
הינך זוכה לדאוג עבור משפחה
לסלי מזון מזשים למשפחה
בראסת ילדים

בתרומה של **1000 ₪**
הינך זוכה לדאוג להלבשת בחור/
אבדך מקירגל ועד ראש
בגדי כבוד לכבוד החג

כל התורמים שמם יוזכר לברכה ע"י ראש המוסדות
מורנו ורבנו הגאון הרב **חננאל כהן** שליט"א בערב פסח
בעת קריאת סגולת ר' שמשון מאוסטרופולי זיע"א

חייגו כעת: **9105*** או בהודעה ל- **08-6727523**

דואר ח-ן 7761990 (מצ"ב שובר) • צ'קים במעטפת תגוביינא
דיסקונט סניף 128 ח-ן 703575 • בהו"ק או בבקשה לשליח עד ביתך

זיהו את זה, ואלכו ושבעו, אמרו לו: זה ממש אוכל מעדן מלכים... שאלו אותו אפילו מאיפה הוא קנה את זה, והוא כמובן לא גילה להם... אני לא יודע אם זה צחוק או לא, אבל זה נכון שיכול להיות מאד שהאוכל של כלבים הוא ראוי למאכל אדם, וממילא אם יש בו תערובת חמץ, אין בו שום קולא ושום היתר. אז צריך להיזהר בזה. בשו"ת מחקרי ארץ (ח"ב סי' נ"א אות ז') הוא כבר העיר בזה על העניין הזה של האוכל של הכלבים. הכי נכון הוא שהאדם בפסח אם יש לו בעלי חיים, יביא להם אוכל כשר, הוא לא חייב להביא להם משהו של תערובת חמץ.

כז. נאמר איזה דבר קטן על הפרשה. קראנו: "ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קודש" (שמות ל"ה ב'). יש פה שאלה, למה כתוב "תעשה מלאכה" והת"י בצירי מבנין נפעל, למה לא כתוב "תעשה מלאכה" והת"י בפתח? אז האור החיים הקדוש כתב שני טעמים. טעם אחד הוא אומר ש"תעשה" משמע שמלאכתו נעשית מאלוהי. הוא אומר שעל ידי שאתה שומר שבת, "ביום השביעי יהיה לכם קודש", אז כל השבוע המלאכה תיעשה מאלוהי. תהיה לך ברכה בעבודה שאתה עושה, כאילו המלאכה שלך נעשית מאלוהי. בספר בית נאמן (על התורה), ראש הישיבה הביא שם סיפור על רבי רחמים חורי (מלפני מאתיים שנה), שהוא היה צורך, וגם היה לו שכן צורך. ורבי רחמים חורי היה עושה תכשיטים ודברים, והיה מרויח. היתה לו הצלחה והרווחה, והיו לו תכשיטים מיוחדים וטובים. הוא היה עובד כמה שעות בשבוע, רוב ככל השבוע הוא יושב ולומד, שוקד על תלמודו והיה לו ברכה. והשכן שלו היה עובד מהבוקר עד הערב, (כמו שאמרים "מצאת החמה עד צאת הנשמה"...), עובד ועובד ועובד, והוא לא מצליח, אין לו ברכה. הלך אליו לרבי רחמים חורי, ואמר לו: איך זה? תגיד לי, מה הסוד שלך? איך אתה מצליח? אני עובד יותר ממך ואני לא מצליח ככה. אמר לו: אני יושב ולומד ונוסק בתורה, והמלאכה נעשית מאלוהי. ה' עוזר למי שעוסק בתורה, שיהיה לו הצלחה. זה על לימוד תורה, והוא הדין לשמירת שבת. אדם ששומר שבת כהלכתה, תהיה לו ברכה בששת ימי המעשה, כי השבת היא מקור הברכה. זה טעם ראשון.

כח. טעם שני מביא האור החיים הקדוש, תעשה מלאכה משמע שאחרים עושים את המלאכה, לא אתה. זה רומז על מלאכת גוי. ששת ימים אתה אומר לגוי תעשה לי מלאכה, וזה מותר לך. אבל "וביום השביעי יהיה לכם קודש" - גם מלאכת גוי אסורה ביום השביעי. אמנם אנחנו תופסים שמלאכת גוי אסורה מדרבנן. אבל זה כמו "אסמכינהו רבנן אקראי" - יש פה סמך מהפסוק שמלאכת גוי אסורה בשבת. ויש עוד רמז יפה שראש הישיבה הביא בספר בית נאמן, שתעשה משמע על ידי גרמא, גם גרמא אסורה. אמנם בגמרא כתוב (שבת דף ק"כ ע"ב) "לא תעשה מלאכה" (שמות כ"ג), משמע מלאכה אל תעשה, אבל גרמא שרי. אבל זה מדאורייתא ומדרבנן אסור, וכאן התורה רמזה, זה רמז. ואפשר גם להגיד יותר מזה, לא רק גרמא, אלא מדובר פה על פסיק רישיה. זה ודאי אסור מן התורה, וזה נעשה מאילו, בפסיק רישיה אתה עושה מלאכה, ומאלוהי כביכול נעשית מלאכה אחרת. כאילו אתה לא מתכוון למלאכה השנייה, זה כביכול נעשה מאילו. וגם את זה רמזה לנו התורה.

כט. ששת ימים תעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קודש. מה זה לכם? בדרך כלל כשכתוב לכם זה להנאתכם, וכמו שפירש"י בפרשת לך לך - להנאתו ולטובתך (בראשית י"ב א'). ובאמת, בשבת יש לנו הנאה גדולה מאד, גם מבחינה גשמית, ועוד יותר מבחינה רוחנית - הקדושה שיש בשבת, הנשמה יתרה שאדם מקבל בשבת. כמו שאמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי, לך והודיעם (ביצה דף ט"ז ע"א). וכמו שקראנו בפרשה הקודמת "לדעת כי אני ה' מקדישכם" (שמות ל"א י'), ודרשו על המילה לדעת - לך והודיעם שיש לי מתנה טובה. שבת זה מתנה טובה לעם ישראל. כששומרים את השבת, יהיה לכם קודש. ביום שבת מקבלים קדושה גדולה, שזה יושפע לכל משך השבוע של האדם, הוא ירגיש שמחה וסיפוק רוחני, וגם תהיה לו ברכה גשמית. השמחה שיש בשבת, גם מבחינה גשמית, אי אפשר להשוות את זה לשום דבר אחר. ויהיה לכם - להנאתכם. הקב"ה יעזרו ויזכה אותנו לקיים את השבת כהלכתה, לקיים מצוות פסח כהלכתה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

מי שביקר אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן, יוסף דוד ושלמה, הוא ירפא רפואה שלמה את מרן ראש הישיבה, רבנו מאיר נסים בן כמסאנה, וגם יכיר את כל הקהל הקדוש הזה, בין אלה שנמצאים כאן, בין אלה ששומעים דרך הלוחין או דרך קול ברמה, בין אלה שקוראים בעלון אחר כך. הקב"ה ימלא כל משאלות לבכם לטובה ולברכה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן. כן יהי רצון.

באמת אדם לא ישתמש בזה. אם ישים לב שהקמח הוא שני, זה ודאי מותר, אבל אם הקמח ראשון זה צריך בירור. ומי שרוצה בפסח לצאת מכל ספק, יש אוכל של דגים שאין בו שום חשש, יש תולעים מיובשים, שזה אוכל של דגים בלי שום תערובת של קמח, וזה הכי טוב. ייקח את זה לפסח, ואת האוכל הרגיל של הדגים, ישים אותו במכירת חמץ, וככה הוא יצא מכל ספק. רק אמרתי מקודם את עיקר הדין.

כו. באוכל של בעלי חיים אחרים, כמו כלבים חוץ מכבודכם, שם יש יותר בעיה, כי יש אומרים שהאוכל שלהם ראוי למאכל אדם. כל אחד ששומע את זה, הוא אומר: "איך זה יכול להיות? זה מגעיל"... אבל פעם שמעתי - ואני לא יודע אם זה סיפור אמיתי או חצי אמיתי - שהיה איזה גוי אחד, (כמובן שהאוכל הזה של הכלבים הוא לא כשר כל השנה, נבילות וטריפות יש שם, אבל ככה שמעתי, סיפר לי את זה משהו בתוך כדי השיעור), שבא אליו אורחים הביתה, ולא היה לו מה להגיש להם. אז הוא מה עשה? הוציא מהאוכל של הכלבים שיש לו, שם קצת קטשופ וסלט, והביא להם, לא אמר להם מה זה, חתך את זה בצורה שלא

אתה
תהיה
רב עיר!

בס"ד, המסלול ללימודי הרבנות מתמלא!

במסלול לימודי הרבנות מתמלא! כל המידע החשוב והרלוונטי ביותר מסיים ומתעדכן. השקעה נכונה ביותר להשקיע בהם מנצחת. יחידה של תחומי לימוד. נותן התמלול במסלול נדל רבנים המכילים כל המידע הרבני מן הרמב"ם ועד הנהגות אכס"ח בעל יסודות רב המציעים לכם את כל המידע וההקשר הנדרש ואת נסיון המסור ברוחניות ובחכמה למנוחם.

בוא ללמוד לימודי הלכה למעשה, לדעת תשובה לכל שאלה בהלכה, להיבדק ברבנות ולהוציא תעודת כושר רב עיר.

מתחילים 'טורה' אי"ה מיד לאחר פסח

בנוס מיוחד ללא עלות נוספת - לנרשמים עד כ"ה בניסן: שילמו בגומלי מראש תעודה מסכנת נאמנות עליה יחיד המצויים בדאי הדור והמנוחם הגדולים

אסור חזיר • שבת • טהרה • מקומות • חנים • פסח ויל"ג חול המועד • ערבין • שמחת • מצוות התלויות בארץ • תפילה וברכות • חופה וקידושין

03-3801122
אסור חזיר ללימודים נדל חזון
sh033801122@gmail.com
www.033801122.com

להנחות
שאיפות
התקנה
עכשיו:

נאמנים דבריו

הגאון ברכת ה' הגיע עליו הבא (פרשת ויקהל), שם המשיך לתקוף בעניין זה גם את רבו, מרן ראש הישיבה, ש"הצדיק את תלמידו כדרכו". וסיים: ותמוה שלא ענה על מה שהערנו מהראיה שהביא תלמידו מנשים השומעות ברכת שופר ומגילה וכדומה, שאין שום שמץ של ראייה לנ"ד, ועל טענה זו לא השיב, רק הסתפק להצדיק את תלמידו, שלדעתו לעולם אינו טועה, ובכל 350 מקומות שחלק על מרן האבא, תמיד תלמידו צודק, וחבל. ע"כ. ובאמת שהמעין בדברי מרן שליט"א בשו"ת בית נאמן יראה אף שהעלה כן, לא בא כלל להצדיק דברי תלמידו, ואף לא הזכיר מדבריו שם כלל, אלא בא מסביר דפשיה נכמה ראיות והכרחים באריכות רבה כאשר יראה הרואה. ולא זו בלבד, אלא שבהערותיו לספר ברכת ה', שנדפסו שם בסוף חלק חמישי (עמ' 61) אף הוא תמה על דברי הרב ברכת ה' בזה, אבל בלשון מכובדת "לכאורה אין זה דומה...", וכדרכם של ת"ח שבארץ ישראל המנועים זה לזה בהלכה (סנהדרין דף כ"ד ע"א). ובאמת שגם מוה"ר ברכת ה' הרואה בדבריו יראה שאין זה עיקר טעמו, וביאור ראיתו הנ"ל אחר העיון בדבריו העמוקים נראה שיתכן וכוונתו שאחד שאנו מורים לאשכנזי לברך, אל תדחה ותאמר שמ"מ אנתנו לא נענה אמן כיון שאינה שייכת לנו, ולזה הביא ראייה מאשה שעונה אמן על האיש ומוכח שכשהמברך שייך בברכה גם מי שלא שייך בברכה יכול לענות. (וכן ביאור הה"כ בירחון אור תורה שבט התש"פ פ"ט נ"ח, ובקונטרס ישיב משה עמ' ט', וקירוב לזה כתב הה"כ באו"ת תמוז התשע"ט סי' ק"ט). וע"ע בקונטרס בגדי ישע חלק א' (סי' ב-ד') באורך.

כבר נודע בשערים המצויינים בהלכה, פסקו של מו"ר ועט"ר מרן ראש הישיבה שליט"א, בשו"ת בית נאמן חלק א' (חאו"ח סימן א'), בענין ספרדי השומע ברכה שאינו מחוייב בה מאשכנזי שמברך אותה על פי דעת רבותיו, כגון ברכת הלל בראש חודש, שיענה אמן, אחר שהמברך בירך ברכה כהוגן על פי דעת רבותיו, וכמו שהמנהג פשוט לענות אמן על ברכת נטילת לולב של המתפללים אף שרוב האתרוגים בימינו מורכבים, וכן על ברכת התפלין של האשכנזים אף שעשויות הפרשיות כדעת ה"ט"ז ופסוליה לדעת מרן, ובכל כיוצא בזה. עיין שם באורך בדבריו היקרים והנאמנים. וכן פסק גם מוה"ר הגאון המופלא רבי משה הלוי זצ"ל בספר ברכת ה' חלק א' (פרק ו' סעיף י"ב). עיין שם. והנה בעת'ה בעלון מסויים (פרשת כ"י-תשא התשפ"ה), הביא דברי "חכם אחד מבני ברק", שהביא ראייה לענות אמן, ממה שאשה בעזרת נשים ושומעת את התוקע מברך על השופר, שעונה אמן, אף על פי שלדעת הרמב"ם ומארן אסורה לברך על מצות עשה שהזמן גרמא. ותמה על כך בחריפות יתירה כדרכו: אבל מה הדמיון, הרי זה שביך על השופר הלולב והסוכה, בירך כדרכו, אין על כך שום מחלוקת, ולכן תענה אמן, אבל מי שביך שהחיינו על מקרא מגילה בבוקר... או בירך על הלל ב"ר" שלדעת הרמב"ם והש"ע אין לברך ברכה זו, לדידן זו ברכה לבטלה, זו לא דרכה של תורה לחלוק כן, צריך לכונן בתפלה "וחננו מאתך חכמה בינה ודעת..."

ובעוד התלמידי חכמים המומים מחריפות המילים הדוקרניות כלפי אחד מגדולי חכמי הדור

הלימוד מיום ראשון א' בניסן
עד יום חמישי י"ב בניסן
ובימי חוה"מ מיום שני ט"ו
בניסן עד יום ששי כ' בניסן

יום ראשון א' בניסן ימסור שיעור פתיחה
רב ביהכ"נ מוה"ר ראש הכולל הגאון רבי דוד עידאן שליט"א
ראש אב"ד ובית ההוראה משפט וצדק - כסא רחמים

ומגיד חננאל עד

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה
השתדלות קטנה ואמונה

(מתוך הספר "שמחת התורה" חומש שמות)

ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוּקם המשכן. ויקם משה את המשכן ויתן את אֲדָנָיו וישם את קִרְשָׁיו ויתן את בְּרִיחָיו ויקם את עמודָיו (שמות מ', י"ז-י"ח).

קם מאליו

הפסוקים צריכים באור, הרי בתחלה כתוב בפסוק "הוקם המשכן", משמע שהמשכן הוקם מאליו, ואלו מיד אחר כך כתוב: "ויקם משה את המשכן", משמע שהוקם על ידי משה, ואיך באמת הוקם?

רבותינו (מדרש תנחומא פרשת פקודי אות י"א) אמרו כך: כשנגמרה מלאכת המשכן, היו כלם יושבים ומצפים מתי תבא השכינה ותשרה בו, והיו עם ישראל מצטערים שטרם שרתה השכינה עליהם. מה עשו? הלכו אל החכמים ואמרו להם: "למה אתם מחכים? קיימו את המשכן ותשרה השכינה בינינו!" אבל החכמים לא הצליחו להקים אותו, כאשר היו רוצים להעמידו, מיד היה נופל. גם בצלאל ואהליאב לא הצליחו להעמיד אותו. כשראו העם שהמשכן לא קם, היו כועסים על משה שכביכול הטריח אותם לחנם בהקמת המשכן, באו אליו ואמרו לו: "משה רבנו, כל מה שאמרת במשכן עשינו, מדוע לא עומד המשכן?" היה משה מצטער על זה, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: "לפי שהיית מצר על שלא היה לך עשייה וחלק ממשי במלאכת המשכן, לכן לא הצליחו החכמים להעמידו, בשבילך שידעו כל ישראל שאם על ידי אינו עומד שוב אינו עומד לעולם!" אמר משה: "רבנו של עולם, אבל אני לא יודע להעמידו!" אמר לו: "תראה לכלם כאלו אתה מחזיק את המשכן, אני אעמיד אותו, ואכתב עליך שאתה הקמת אותו." לכך נאמר: "באחד לחדש הוּקם המשכן", ומי כביכול העמידו? "ויקם משה את המשכן".

אל תתיאש

אנחנו לומדים מדברי המדרש מסר חשוב. אדם שנגזמנה לפניו מצוה כבדה וקשה, לא יתיאש מלקבלה ויאמר: "אני יכול לקיים אותה, היא קשה עלי", אלא ישתדל עד כמה שידו מגעת באותה מצוה, ומהשמים יסייעו בידו. משה לא היה יכול להקים את המשכן, עשה כביכול השתדלות קטנה, והקדוש ברוך הוא הרים אותו בעצמו. כך אמרו חז"ל (אבות פ"ב מט"ז): לא עליך המלאכה לגמר, ואני אתה בן חורין להבטל ממנה. אדם צריך להשתדל לעשות מה שיכול וזמן השמים יסייעו בידו לסיים את המצוה.

חמשה מלאכים

המדרש מספר (קהלת רבה פתיחת דחכמי פרשה א' אות א') על רבי חנינא בן דוסא, שראה שכלם מעלים נדרים ונדבות לירושלים ולא היה לו מה להעלות. הלך לשדה שעל יד העיר שלו, מצא אבן גדולה, סתת ונקטה אותה ורצה להעלות אותה לירושלים. בגלל הגדל של האבן, הוא לא היה יכול לשאת אותה לבדו. הביט סביבו, ראה חמשה אנשים ושאל אותם: "תוכלו לשאת לי את האבן הזאת לירושלים?" אמרו לו: "תשלם לנו חמשה סלעים ונגלה לך אותה". לא היה לו כסף לשלם לכן עזבו אותו והלכו. שלח הקדוש ברוך הוא חמשה מלאכים בדמות בני אדם שיעזרו לו, אמרו לו: "תן לנו חמשה סלעים כשנגיע, ונקשו רק תעזר לנו באבן קטנה". רק

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!

הגאון רבי משה מרדכי קארם שליט"א
אותם שזכו לברך הלכותיה
ויצא להם כן עלם בירור ההלכה,
צריכן לקימה ואין מושג של
בושת מיום ביקום ההלכה

עוד אין לך תכלת? תקרא עוד חכם וקם סמור!

ק. סמור - ק. עוד חכם
0799-1000-65

אשכנז הכופר

הוצאת חסידים וחסידות חסידות
בסדר לאחר יותר מ-40 שנה
הוצאת ראשונים

הוצאת חסידים וחסידות חסידות
בסדר לאחר יותר מ-40 שנה
הוצאת ראשונים

הוצאת חסידים וחסידות חסידות
בסדר לאחר יותר מ-40 שנה
הוצאת ראשונים

סדר

סמכים לבשר, כי מונע שוב לעכירת,
ספר חידושים על הגדה של פסח,
ספר אורייתא של אבי הישיבה,
הגאון החסיד: רבי אשר אברהם זצ"ל וצ"ל,
הספר שנקרא בשם: הוללות דוסא, כולל ספרים
מבוא מסיק ודבר על כל עניני חג הפסח,
כולל הלכות מיוחדות על ערב פסח שחל בשבת
(פסח בשבת וז, תשי"ח),
כפתח הספר, מובא בהרחבה על הוללות דוסא
המחבר זצ"ל, ובמספר יש גם לוחות ומגנים
רב שטריים בעדה מדיוקת, לסוף זמן אכילת חסד,
ביקור חסד, ועוד, לחלקים גדולים בארץ ישראל,
מנעון ועד דודים,
בספר הספר, יש מאמר מרתק וייחודי על
הנילום - אור מנחים.

**הספר במחיר פאר,
עם דפי כדור,
עכשיו במחיר מנע**

אפשר להשיג את הספר בסלון:
050-6336943. אביחי הכהן.

חידה

מה פירוש "כל דצריך ייתי ויפסח".

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.

למען הספר

זה? אמר אנחנו לומדים באידיש, אז מסתמא גם רש"י כתב באידיש. אמר לו: רש"י כתב בעברית ולא באידיש. כשמרן הרב עובדיה היה במצרים, היו עובדים אחריו אנשי הכוללת וראו שהוא דורש בעברית, אמרו, אם ככה, בטח הוא דורש ואומר להם שיצאו ממצרים ויכלו לישראל. יום אחד הביאו אותו לתקירה, שאלו אותו: למה אתה דורש בעברית ולא בערבית? (הרי הוא יודע ערבית טוב מאד). אמר להם: התורה נתנה לנו בעברית, ואני דורש בשפת התורה! וראייה לדבריו מכאן. הנה רש"י פאן כותב שבלשון הקדש היו דורשים. וגם עקשיו ברוך ה' אנהנו דורשים בלשון הקדש, לא בערבית או בצרפתית, אלא בלשון הקדש. יש בצרפת ובאמריקה אנשים שלא יודעים לשון הקדש, לא יודעים כלום, רק שפה לועזית הם יודעים. צריך לדעת. הנה הרב עובדיה אמר להם: כמו שהתורה נסמך לנו בלשון הקדש, אני מעביר אותה בלשון הקדש. ולפעמים היה זורק איזה רמז שלא כדאי להשאיר במצרים... היה אומר להם: מי יודע מה יהיה אחר כך? מלחמת השחרור, מה יהיה? תברחו, אבל זה רק ברמז, מי שברח ברת. ומי שלא ברח זאת בעצה שלו.

(גליון 405 אותיות ג' - ה')

בנים, ובעונות הרבים כלם מתו. והוא היה לוקח את השן של הבן העשירי והיה מנחם בה את כל אלה שבאו לבכות על מתייהם. אמר להם: תראו, השן הזאת היא של הבן העשירי שלו (ברכות דף ה' ע"ב). אחר כך נולד לו בן וקרא לו "מתנה", כי זאת מתנה מהשמים (ע"ז פירוש רב נסים פאן בברכות שם). והוא שלח אותו לבבול ללמוד תורה אצל שמואל (שמואל של הגמרא, רב וישמואל). אז קרוב לודאי שהיה רב מתנה הזה. רב מתנה שמע מרב יהודה בבבול את הדיו של מים שלגו ודרש את זה בפפוגיא, "כך אמר רב יהודה, אשה לא תלוש אלא במים שלגו", והם לא הבינו מה זה "מים שלגו", וחשבו "שלגו" הפנה על המים שלגו של רב מתנה. רש"י אומר שבזמנו היו דורשים בלשון הקדש, כי הקשה לו, אם דברו בארמית (או בכל שפה שהיא) איך נפלה הטעות. הרי אלו מלים שונות. לכן פרש שהדברות היו בלשון הקדש. לפני ארבע מאות שנה הרמ"א כתב לרבי יהודה שמואל קנצלבוין (זה מופיע בשו"ת הרמ"א סימן כ"ח), שרש"י כתב את הפרוש שלו לתורה בשאר לעז, וזה תרגם ללשון הקדש. והוא אמר לו מה אתה מדבר? וכי רש"י כתב בצרפתית? כל הדייקים של רש"י בעברית, עבר ועתידי, ואו המהפכת את כל הדברים האלה כתב בצרפתית? מאיפה הבאת את

יש הלכות באפיק המצוות, וההלכה המפורסמת ביותר בשלחן ערוך (סימן תנ"ח ס"א) היא: "אין לשון אלא במים שלגו". ואני בילדתי קראתי הדברים כפשוטם, יש מים מיחדים אצל מרן [השלחן ערוך], ואין לשון אלא במים שלגו. וראיתי שכל הכתה (כלם מבגרים ממני) צוחקים על זה... מה אתם צוחקים? כתוב מים שלגו! אבל וכי אתה חושב מים שלגו זה כפשוטו, שיש למרן מים מיחדים? לא, "שלגו" מלשון לינה - שישנו. מניחים אותם מחוץ למעין או הבאר שתיים עשרה שעות ושם הם מתקררים, כי מי המעינות בלילות ניסן הם חמים, ואסור ללגש במים חמים. והמקרא בספחים (דף מ"ב ע"א) מספרת משוה דומה, "דרשה רב מתנה בפפוגיא", את הדיו הזה "אמר רב יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלגו", איתו כולי עלמא חבירו - הביאו את הקדרות של החרס בבקר לפני רב מתנה, ואמרו לו: "הב לו מלא, הב לו מלא" - תביא לנו מים. הוא התפלל: מה זה "תביא לנו מים"? וכי יש לי מים מיחדים? אמרו לו: אבל אתה אמרת "מים שלגו"! אמר להם: "אנא מלא דביתו קאמינא" - אני התפנתי מים שלגו, שהיו מחוץ למעין ושמו אותם מחוץ למעין והתקררו במשך הלילה. רב מתנה זה הבן האחרון של רבי יוחנן. לרבי יוחנן היו עשרה

ידע תדע

א. חג הסוכה זה חג האמונה, וסימן לדבר: המזמור שקוראים בפסח הוא בתהלים מזמור ק"ז, וזה גימטריא "האמונה" (107). ותרואו איזה פלא יש במזמור הזה, הוא מתחיל "הדו לה" כי טוב כי לעולם חסדו", ובדקדקי בכל הפת"ח, וראיתי שכל "הדוד" (לשון הודאה) כתובה בנ"א, חוץ מכאן שכתוב "הדוד" בלי נ"א, למה? זה רמז שבפסח לא אומרים הלל גמור בכל יום אלא רק ביום הראשון בלבד, כי היום הראשון זה המשעשע עשר בניסן, והמלה "הדוד" זה גימטריא חמשה עשר, ואילו היא היתה כתובה "הדוד" בנ"א זה היה בגימטריא כ"א, והיינו אומרים שגם ביום כ"א בניסן שהיו יום קריעת ים סוף לאמר הלל גמור, ולכן "הדוד" בלי נ"א ושאמר רק יום אחד ביום חמשה עשר, ונשאר ימים לא אומרים בהם הלל (גמור). ולכן המזמור הזה הוא מתאים לפסח, "הדוד לה" כי טוב כי לעולם חסדו". (גליון 59 אות כ"א).

ב. כמה שונות של אמונה ובטחון בשיר "מי אני", ומי שחבר אותו? **אשר מרחי** ו"ל היתה לו נשמה מיחדת. אמנם הוא נראה כן אדם פשוט ונגלה, אבל היה מאמין מכל הלב, והיה ירא שמים אמתי. "חי אני מגן ישראל", מורנו הגאון רבי בוגיד סעדון **יצל** היה שומע את השיר הזה, וכלו מתלהב ומבקש: תתורו לי שוב על השיר הזה. מתי כתב אותו? בשעה שהנאצים (ימ"ש) השמידו בעונות כמה מליונים, וכשהגיעו לתונס היו היהודים בורחים מהבתים שלא תפול

גדולי וצדיקי הדור פסקו:

והזוכה להתמודד

במפעל צדקת ה' ותורתו הקדושה הזו, יתקיימו בו כל הברכות שבתורה הקדושה

וכל העוזרים

יתברכו להיכלל בכסא של רחמים בדין של ר"ה

מי שתומך באברכים הקב"ה

יברך אותו ככפלי כפליים ולא ידע מחסור ויצטרף כל ימיו

כל התורם ידע שהוא

שם את כספו בידיים נאמנות וגדול שכרו בעולם הזה ובעולם הבא

וכל המסייעים בידם

יקבלו בהזרה אלקי פעמים מידו של הבורא יתברך בנחת ושלות ושלוש בתי ובעיני צדיקים ובעיני אבות...

ויזניש

החפץ במעשרותיו יתן

מגבית קמחא דפסחא לאברכים עמלי תורה!

ניתן לתרום בהעברה בנקאית:

לפקודת 'תומכין דאורייתא' - ירד יעקב (ע"ד)

בנק דיסקונט סניף 139 מ.ח. 166712355 | קוד מוסד: 38365

או בטלפון: 055-676-3536

או בעמודות 'קהילות' ברחבי הארץ

כרזה אישית מומדן ראש הישיבה שליט"א

כל התורם 720 ש"ח ומעלה

יתברך מפי מרן ראש הישיבה שליט"א בעת רצון

קופת החסד

תומכין דאורייתא

שע"י סגל אברכים - כסא רחמים

באישות האגודה

הרב דוד עיראן, הרב יעקב כהן ורוב אגודת מאדא"ש שליט"א

"על שלושה דברים העולם עומד..."

תורה

הקדשת יום לימוד
בבין הזמנים
בכלל בתי המדרש
₪ 1200

הקדשת
שעת לימוד
בבין הזמנים בכלל
בתי המדרש
₪ 300

חסד

הלבשת בני תורה
אברכים ובחורי
ישיבות
תרומה ע"ס
₪ 1000
והזכות היא שלך!!!

כאלו לומדים
הכלל בתי המדרש!

לתרומות עכשיו חייגו כעת: 9105* או בהודעה ל3627528-08 | נדרים פלוס